

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Haveplanterne

fra

Statens plantepatologiske Forsøg.

VIII. April 1917.

I det fugtige Efteraar 1916 modnedes Frugttræernes Skud utilstrækkeligt, og i Løbet af Vinteren er mange Aarsskud nedfrosne eller ødelagte ved Samvirken af Frost og Skurv. Ogsaa Sneskade er iagttaget i de fleste Egne, og Kræften har optraadt ondartet. Nedkulede Havesager, i Særdeleshed Kartofler, har taget megen Skade, dels af Frost og dels ved Angreb af Svampe og Bakterier. Roser er stærkt nedfrosne, og stedsegrønne Træer og Buske har i stor Udstrækning lidt af Vinterkulden.

Harer har anstiftet megen Fortræd i Urte- og Frugthaven; det høje Snelæg har sat dem i Stand til at afbarke højere siddende Grene og ødelægge Topskuddene i unge Plantninger. Nogle Steder har ogsaa Mus anrettet Skade, saavel paa Træer som paa nedkulede Havesager. Paa flere Egne er bemærket talrige Æg af Bladlopper.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt.

Der er for April Maaned indkommet 19 Beretninger, nemlig 8 jyske, 9 sjællandske, 1 lolland-falstersk og 1 bornholmsk.

Frugttræer. Fra alle Egne meldes om Sneskade (Knækning og Fraflækning af Grene) og Frostskaade. Det fugtige Efteraar 1916, som kun tillod en slet Modning af Skuddene, var en meget uheldig Forløber for den strænge Vinter; Aarsskuddene er mange Steder nedfrosne eller ødelagte ved Samvirken mellem Skurv og Frost. *Æbletræernes Kræft* (*Nectria ditissima*) omtales i de fleste Beretninger som ondartet. Ompodede Træer angribes mest, skrives der fra Giesegaard (Riis), og fra Randers meddeles, at stærk Staldgødning begunstiger Angrebet (Nielsen-Munthe). Fra Bornholm skrives: „Megen Kræft paa 15–20 aarige Træer, især Cellini, Flaskeæble og Gul Gravensten; gamle Træer, 50–80 aarige, podede paa Vildlinger fra Skovene, er næsten altid kræftfri“ (H. Nielsen). I Løgstøregnen er Jod anvendt med godt Resultat mod Kræftsaarene (Hein). *Pæreskurv* (*Venturia pirina*) nævnes i de fleste Beretninger, og i flere Tilfælde skrives Aarsskuddenes Nedvisning paa denne Sygdoms Regning. Hvad Kirsebærtræerne angaar, meddeles fra Sjælland: „*Monilia* hærger rundt omkring, særlig paa Surkirsebær-sorterne Skyggemorel og Van der Natte“ (H. Gram).

Frugtbuske. *Stikkelsbærdræberen* (*Sphaerotheca mors uvae*) havde gode Udviklingsbetingelser i det vaade Efteraar 1916, og Manglen paa de sædvanlige Sprøjtemidler har stedvis slappet Kampen imod den. Saavel Ribes-Arterne som Hindbær har lidt af Snetryk, og af Hindbærsorterne har navnlig Non plus ultra og Fajstrup taget Skade af Frosten; saaledes skrives fra Bækkeskov, at Skudspidsernes Knopper er hentorrede, undertiden til 1 Alen fra Toppen. Hassel har ualmindelig mange Hunblomster (H. Gram).

Køkkenurter. Nedkulet Hvidkaal har lidt af Frost- og Raadskade. Fra Aarhus meddeles, at Kuler paa svær Lerjord har holdt sig daarligere end paa Muldjord, og at stokhuggede Hoveder har lidt mere end Hoveder med helt Rodnet (Kay Petersen); den samme Meddeler har noteret *Brunbakteriose* (*Pseudomonas campestris*) paa Amager Hvidkaal og Frankfurter Blomkaal i November, og for Blomkaalens Vedkommende tilføjes, at Angrebet var stærkest paa de laveste Partier af den stærkt lerede Mark. *Kaalens Traadhølle* (*Typhula gyrans*), et antagelig sekundært Angreb paa raadnende Yderblade af Hvidkaal, er iagttaget i Aarhuseggen; nogle Sklerotier spirede 10. April (Kay Petersen). Nedkulede Hvid- og Rødkaalshoveder var i Landsgrav, trods skarp Sortering ved Nedkulingen, først i April helt ødelagte af Bakteriose (Hanne Knudsen). Overvintret Grønkaal er stedvis ødelagt af Frosten, og fra Yderby meddeles, at $\frac{1}{2}$ af den Hvidkaal, som i Efteraaret udplantedes til Frøavl, er gaaet til Grunde paa Grund af Frost (K. Madsen). Ogsaa Gulerødder er hist og her frosne i Kulerne; et svagt Angreb af *Gulerodssvamp* (*Phoma rostrupii*) er iagttaget ved Aarhus, og et stærkt Angreb af *Rodfildtsvamp* (*Rhizoctonia violacea*) paa nedkulede Frøgulerødder er konstateret i Sydsjælland. Fra Aarhus meddeles, at Selleri har lidt af Varmeskade i det indre af let dækkede Kuler: i April var 40 pCt. af Knoldene halsraadne som Følge af et Bakterieangreb; ogsaa *Rustpletsyge* (som hos Kartofflerne) iagttoges (Kay Petersen). Paa Løg er der et Par Steder noteret stærke Angreb af *Drueskimmel* (*Botrytis cinerea*), mere ondartet paa søkkede Løg end paa Løg i aabne Dynger. Kartofflerne har gennemgaaende overvintret slet i Kulerne; fra næsten alle Egne meldes om stærke eller ødelæggende Frostangreb. Fra Skive meddeles, at Sandjord har vist sig at yde bedre Dækning end Lerjord (P. Lind). En interessant iagttagelse skyldes H. Gram, der meddeler, at Kartoffler, som er „glemte“ i Jorden i faa cm's Dybde og følgelig i lang Tid har været gennemfrosne, viser sig at være ganske uskadte, ogsaa m. H. t. Smagen. *Kartoffelskimmel* (*Phytophthora infestans*), der hærgede Markerne slemt i den fugtige Sommer og det regnfulde Efteraar 1916, har – sammen med Bakterier – fortsat sit Ødelæggelsesværk i Kulerne og har ofte ødelagt hele Beholdninger, især af tidlige Sorter, trods Sprøjtning; Sharpes Victor og Magnum bonum maa nævnes blandt de Sorter, der har modstaaet Angrebet bedst (H. Gram). I Farum anstilledes Forsøg med at faa Askebladede grønne før Nedkulingen; de paagældende Kartoffler blev lagt op paa en Lem for at soles – men under det fugtige Høstvejr blev de gentagne Gange vaade og gik siden fuldstændig til Grunde af Sygdom i Kulerne, medens andre, normalt nedkulede Askebladede holdt sig godt (A. Gleie). Fra Landsgrav meddeles, at flere Sorter, særlig tidlig Rosen, er ødelagte i Kulerne af Bakteriose, og fra Aarhus, at Fusariose har ødelagt 8 pCt. af nedkulede Julikartofler, avlede paa svær, lidt kold Lerjord.

Prydplanter. Fra mange Steder – Løgstør, Randers, Sorø, Bregentved, Bækkeskov – meldes om usædvanlig stærk Nedfrysning af Roser, og flere Meddelere omtaler Frostsvidning af stedsegrønne Træer og Buske, som Cupressus, Thuja, Ilex, Mahonia, Prunus laurocerasus og Rhododendron.

Lyngby, i Maj 1917.

C. Ferdinandsen.

Frugttræer. Fra Nakskov og Bornholm meddeles det, at *Ringspinderens* (*Gastropacha neustria*) Æggemansjetter ikke er saa talrige som de foregaaende Aar, selv om der ses en Del af dem. Fra Sorø hedder det derimod, at de er meget almindelige i de hjemsogte Egne. Flere Steder er der iagttaget talrige *Bladloppeæg* (*Psylla mali*) paa Æbletræerne; fra Sorø hedder det dog, at de ikke er saa talrige som i Fjor.

Kommalus (*Mytilaspis pomorum*) optræder ved Bregentved stærkt paa enkelte Træer, navnlig paa Gul Richard. Ved Nakskov er *Skjoldlus* iagttaget paa Fersken og Aprikos.

Mus har ved Bregentved og i Landsgrav været meget talrigt paa Færde; de har gravet deres Gange i Sneen og ødelagt flere Træer. Men fremfor alt har *Harerne* (*Lepus europaeus*) været ualmindelig ondartede ved Frugttræerne. Rundt omkring lyder der Klager over disse Dyr: Ikke alene Stammerne har de gnavet af, men Sne-driverne har hjulpet dem, saa de har kunnet afbarke Grenene, ja i ung Plantning har kunnet naa Topskuddene. Fra Hammel skrives herom: „Først angreb Harerne under Barfrost unge Frugttræers Stammer saa eftertrykkeligt, at ethvert Haab om Frelse for Træerne er udelukket. Jeg selv og mange andre har lidt store Tab. Senere kom denne Efter vinter med høje Snedriver, som laa i lang Tid, og Harerne blev hævede til unge Træers nederste Grene, som da blev afbarket. Helt ind til Byernes Haver og tæt ind til Menneskeboliger tyede Harerne om Natten (Hammegleinen er jo i umiddelbar Nærhed af Frijsenborgskovene), og selvfølgelig er enhver Knop og de yderste Kviste borte, saa langt Harerne kunde naa“ (Christensen). Fra Bregentved skrives: „Rundt omkring fra Omegnen klages der over, at alle Frugttræer er ødelagt. — — Skaden her i Frugthaven er minimal, fordi vi passer paa, og dog har vi enkelte ødelagte Træer. I Almindelighed har Cox pomona været efterstræbt, i Aar er det egentlig kun James Grieve, som har smagt Harerne; af denne Sort er der kun 3 Træer, men Harerne har fundet dem blandt 1200 andre Træer og ødelagt dem totalt“ (Prior). Flere Steder har man beskyttet Frugttræerne ved Hjælp af Hjortetaksolje; fra Tystofte skrives saaledes: Straks da jeg her i Haven mærkede Harer, smurte jeg Stammer og Grene, der var udsat for Gnav, med Hjortetaksolje, hvad der lod til at virke godt; i hvert Tilfælde var det kun ubetydeligt, der blev gnavet efter Paasmøringen“ (A. Feilberg).

Frugtbuske. *Spurve* (*Passer domesticus*) har rundt omkring ødelagt Ribsknopperne; i Landsgrav staar saaledes flere Buske næsten uden Bladknopper (Hanne Knudsen). Fra Bækkeskov hedder det dog, at Fuglene i alt Fald hidtil (30. April) ikke har været saa slemme til at pille Knopper af Ribsbuskene som i Fjor (A. Jensen). Paa Giesegaard er Spurve og Finker holdt borte fra Ribsbuske og Espaliertræer ved Hjælp af sorte Traade (Riis).

Mideknopper, forarsaget af *Eriophyes ribis*, er iagttaget flere Steder; fra Farum skrives, at Buskene ligesom i tidligere Aar er meget angrebne. Fra Nibe meddeles, at fjorgamle Ribs- og Solbærskud er en Del forkrøblede som Følge af det vældige Luseangreb i 1916. Ved Farum fandtes der ved Bortskæringen af gamle Hindbærskud *Skjoldlus* (*Lecanium*) paa nogle af disse.

Urtehaven. *Skovduer* (*Columba oenas*) har flere Steder været slemme ved Kaalen; i Aarhus og Omegn aad de saaledes, navnlig i Januar, al Grønkaal, og dog kunde der i Haverne findes Duer, som var døde af Sult (Kay Petersen). Ved Randers gik det ogsaa ud over Rødkaalen. Ved Nakskov var Bogfinkerne (*Fringilla coelebs*) i April meget slemme ved Kaalfrøbedene (P. Henriksen).

Musene (*Arvicola arvensis* og *Mus sylvaticus*) har mange Steder forarsaget stor Ødelæggelse i Kulerne: udhulet Kaalhoveder og Sellerier — ved Tystofte var der saaledes i en Kule ikke een brugelig Knold tilbage; kun nogle tynde Skaller viste, hvad der havde været i Kulen (A. Feilberg) — Rødbeder, Gulerødder og Skorzenér-rødder. Fra Aarhus skrives, at Museplagen, til Trods for at den har været slem, dog er mindre end de foregaaende Aar.

Harer (*Lepus europaeus*) var ved Tylstrup slemme ved Kaalen, da Sneen i Vinter dækkede Markerne. Paa Bregentved hindrer de næsten helt Dyrkning af Nelliker, uagtet disse indhegnes dobbelt.

Et Par Steder har *Tusindben* (*Blanjulus guttulatus*) været meget talrigt til Stede. Ved Flinterup har de angrebet Kartoffler, Selleri, Løg, Porre, Gulerødder. „Kartofler og Gulerødder kan de“, skrives der, „helt udhule; kun ved nøjere Eftersyn finder man den lille Indgangsaa bning, uden at der ellers er noget at se“ (H. Gram).

København, i Maj 1917.

Sofie Rostrup.

Vejledning

til

Forebyggelse af Sygdomme hos Haveplanter*)

i

Juni og Juli Maaneder.

Sprøjtning af Frugttræer er af største Betydning som Middel mod Skurvsvamp og adskillige Skadedyr. Mod Skurv og Larver af Frostmaalere, Æbleviklere (Orm i Æbler), Ringspindere, Bladhvepse m. fl. sprøjtes umiddelbart før og umiddelbart efter Blomstringen (naar Frugterne er af Størrelse som en Nød) enten med en Blanding af Bordeauxvædske og Schweinfürtergrønt (1 Teskefuld — 10 Gram — til 15 Liter Bordeauxvædske) eller med en Blanding af Svovlkalkvædske og Blyarsenat (1 Teskefuld — 10 Gram — til 15 kg fortyndet Svovlkalk, der laves af 1 Del koncentreret Svovlkalk, som den faas i Handelen, og 30 Dele Vand).

Mod *Tæger* og *Bladlopper* paa Frugttræer sprøjtes med Tobaksekstrakt (indeholdende 0,1 pCt. Nikotin) umiddelbart før og lige efter Blomstringen; den sidste Sprøjtning alene vil næppe give tilfredsstillende Resultat. Til Tobaksekstraktopløsningen kan tilsættes Blyarsenat for samtidig at faa Ram paa Frostmaalerlarver og de andre ovennævnte Larver.

Mod *Bladlus* paa Frugttræer og Frugtbuske sprøjtes med Tobaksekstrakt, saasnart Dyrene har vist sig, og inden Bladene har begyndt at krølle sig sammen; efter dette Tidspunkt kan anvendes Dypning i Kvassie eller Tobaksvædske.

Grene med *indspundne Larver* (Ringspindere, Snareorme) og Ægmasser af Aprikosspindere afskæres og brændes.

Sprøjtning af Frugttræerne gentages snarest, hvis Angrebene fortsættes, med Blyarsenat — alene eller blandet med Bordeauxvædske — mod de forskellige Sommerfuglelarver, Bladhvepselarver, Æbleviklere, Gaasebiller og bladædende Snudebiller. Ligeledes gentages Tobaksekstrakt-Sprøjtningen mod Bladlopper.

Mod *Vildlingsvamp* i Planteskoler (paa andet Aars Vildlinger) anvendes Sprøjtning med Bordeauxvædske.

De af *Pære-Galmuggens* Larver angrebne Pærer nedrystes, afplukkes, opsamles og brændes, inden Larverne i Slutningen af Juni og Begyndelsen af Juli gaar i Jorden. Samme Forholdsregel iagttages over for Blommer, der er angrebne af *Blommehvepsens* Larver.

Gummiflod hos Stenfrugttræer bekæmpes ved at hælde en Blanding af lædsket Kalk og Vand i en Rende rundt om Stammen.

Stikkelsbærdræberen kan til Dels bekæmpes ved at puste Stikkelsbærbuskene over med Svovlpulver eller sprøjte dem over med en tynd Svovlkalkopløsning (1 Del koncentreret Svovlkalkvædske til 40 Dele Vand). Gule Stikkelsbær taaler dog ikke at behandles med Svovlmidler. Mod *Skaalrust* paa Stikkelsbær anvendes Sprøjtning med Bordeauxvædske snarest; mod *Stikkelsbærorme* sprøjtes med Schweinfürtergrønt eller Blyarsenat, saasnart Ormene begynder at vise sig.

Hindbæriller afbanks og tilintetgøres. Samme Fremgangsmaade vil ogsaa for en Del kunne anvendes overfor flere gnavende Insekter (Snudebiller, større Sommerfuglelarver o. a.) paa Frugttræer, „Orme“ paa Stikkelsbær m. m. De af *Hindbær-Snudebillerne* angrebne Knopper afpilles og brændes; paa Jordbær fjernes de lettest ved at afskære Blomsterstandene efter endt Bærplukning.

Tidlige Kartoffler skal sprøjtes med Bordeauxvædske, saasnart Toppen er udvokset, omkring 1. Juli; Vædsken skal dække Bladene fuldstændigt.

Ved *Udplantning af Kaal*, særlig Blomkaal, lægges Tjærekartonskiver om Grunden af Planterne for at hindre *Kaalfluen* i at lægge Æg. I Mangel heraf kan ogsaa Naftalin eller Tobaksstøv, lagt tæt om Foden af Planter, være af god, omend ikke sikker Virkning. De sidste Midler synes at have nogen Virkning mod *Løgfluen* i Skaller. *Kaal-Hvidsværmernes* gule Ægmasser — eller de smaa Kaalorme, medens de sidder samlede paa Undersiden af Bladene — trykkes itu.

Ærter sprøjtes mod *Bladrandbiller* med Schweinfürtergrønt eller Blyarsenat (0,1 pCt.) lige efter Spiringen. Paa og langs med *Gulerodsrækkerne* strøs Naftalin for at holde *Gulerodsfluerne* borte. Mod *Krusesyge* hos Gulerødder sprøjtes med Tobaksekstrakt (med 0,1 pCt. Nikotin). Det samme Middel bruges mod *Jordlopper*, over for hvilke ogsaa Tobaksstøv kan være af god Virkning.

Blade eller Bladdele med *Minærlarver* (Selleri, Beder) afplukkes og brændes.

I Urtehaven efterses den udstrøede Naftalin og fornyes om fornødent, ligesom de forskellige Midler igen benyttes ved ny Udsæd eller Plantning.

Ren Naftalin er i Aar uforholdsvist dyr; i Stedet for kan bruges raa Naftalin, som er meget billigere, men maa anvendes med større Forsigtighed og kun strøes imellem Rækkerne, da Planterne ikke taaler dette Stof omkring sig.

Nærmere Oplysninger meddeles af Hr. Mag. scient. C. Ferdinandsen, Lyngby, og af Fru Mag. scient. Sofie Rostrup, Paludan Müllersvej 5, København V.

Statens plantepatologiske Forsøg.

*) Udsendes fremtidig omkring den 15de i hver af Maanederne April—Oktober og gælder for de følgende to Maaneder; Oktober-Vejledningen indeholder Anvisninger for Vinteren.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Haveplanterne

fra

Statens plantepatologiske Forsøg.

IX. Maj 1917.

Frugtræerne har næsten overalt blomstret godt, naar undtages Blommer, der kun har haft en jævn eller endnu ringere Blomstring. *Stenfrugtskimmel* og *Stikkelsbærdræberen* begynder at vise sig; mod den sidste har forskellige Vintersprøjtningsemidler gjort god Virkning. Køkkenurterne har mange Steder spiret mangelfuldt paa Grund af Tørken.

Frostmaaler- og *Knopviklerlarver* har gjort en Del Skade særlig paa Æbletræer, dog langt mindre end i 1916.

Ringspinderlarver er ret talrigt til Stede.

Æble-Bladlopper optræder meget almindeligt, men i langt mindre Grad end i 1916.

Hindbær-Snudebillens Angreb er begyndt at vise sig meget stærkt særlig i Jordbær, hvor ogsaa *Jordbær-Viklerens* Larve har indfundet sig i meget stor Mængde.

Jordlopper og *Bladrandbiller* har i den tørre varme Tid været til Stede i meget stort Antal og 'gjort megen Skade.

Muldvarpene har været usædvanlig talrige alle Steder.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt.

Der er for Maj Maaned 1917 indkommet 18 Beretninger, nemlig 7 jyske, 2 fynske, 8 sjællandske og 1 bornholmsk.

Frugttræer. Flere Meddelere klager fremdeles over *Frostskade* paa Grenspidserne af alskens Frugttræer. Fra Sanderum skrives, at haardveddede Sorter har holdt Stand mod Vinteren, saa vel som mere blødveddede (Cox' Pomona), der har baaret rigeligt; en Plantning af Cox' Orange, der i Fjor led af et ondartet Skurvangreb med paafølgende Bladfald og fornyet Vækst sent paa Sommeren, og som aldrig har baaret nævneværdig Frugt, er meget medtaget af Frostskade og Grenkræft (V. Petersen). Fra Jernved er indsendt frostsvedne Blade af Grev Moltke Pære. *Tørken* i Foraaret har, efter Meddelelse fra Kay Petersen, paa Aarhuseggen besværliggjort Brydningen af efteraarsplantede Pære- og Blommetræer; to Spande Vand pr. Træ, i en Rende omkring Rødderne, hjalp kendeligt i Løbet af et Par Døgn. Hvad Blomstringen hos Frugttræerne angaar, meldes fra alle Egne om en stor Blomsterrigdom hos Pætræer, mest ogsaa hos Æble- og Kirsebærtræer; Blommetræerne synes efter de foreliggende Meddelelser at have blomstret daarligere, især Victoria Blommer. *Æbletræernes Kræft* (*Nectria ditissima*) har i Beder, paa svær Jord, særlig angrebet Sorterne Maglemer og Ildrød Pigeon (N. Klougart); *Æblemeldug* (*Podosphaera leucotricha*) er i Lyngby iagttaget omkring $\frac{20}{5}$ (H. Øhlens). *Pæreskurv* (*Venturia pirina*) omtales fra Beder som almindelig paa Sorterne Louise bonne d'Avranches og Williams Bon Chrétien. *Stenfrugtskimmel* (*Monilia fructigena*) er stedvis almindelig paa Kirsebær- og Blommetræer; *Gummiflod* er bemærket paa espalierede Ferskentræer i Bækkeskov (A. Jensen), og i Lyngby døde pludselig temmelig store Fersken- og Kirsebærgrene heraf (H. Øhlens).

Frugtbuske. *Stikkelsbærdræberen* (*Sphaerotheca mors uvæ*) har i Maanedens sidste Dage begyndt at optræde nogle Steder, medens det andetsteds fra netop fremhæves, at den endnu ikke har vist sig; i et Forsøg i Lyngby, hvor der i November og April Maaneder foretoges Sprøjtning med forskellige Vintersprøjtningssvædsker, fandtes $\frac{30}{5}$ kun Angreb i en ubehandlet Parcel. Fra Bækkeskov skrives: „Begyndende Tegn til Angreb af Stikkelsbærdræberen, dog mere begrænset end sædvanlig, efter Vintersprøjtning med 4 pCt. Blaasten“ (A. Jensen); i Beder er anvendt Vinterbehandling med lædsket Kalk, da Blaasten ikke kunde faas. Om *Stikkelsbærskaalrusten* (*Puccinia pringsheimiana*) skrives fra Vejen, at vindudsatte Ribs- og Stikkelsbærbuske gerne er stærkt angrebne, især i Nærheden af Eng og Møse; de yderste Klaser i Ribsbuskene er stærkest medtagne, medens de indre har holdt sig bedre (Thorsen). Hos Hindbær er iagttaget stærk *Nedfrysning* af Skuddene, trods Overskud af Fosforsyregødning og tilsyneladende god Modning (N. Klougart).

Køkkenurter. Fra flere Steder meldes om langsom og uensartet Spiring af Urterne paa Grund af *Tørke*. Et Angreb af *Bladskimmel* (*Peronospora parasitica*), der ikke synes at faa megen Magt, har atter i Aar vist sig paa forskellige Kaalsorter i Beder, især paa Rødkaal, Spidskaal og Rosenkaal; Hvid Grønkaal er kun svagt angrebet, og Stor Dansk Blomkaal synes at holde sig godt. Til Supplering af det i April-Oversigten om *Overvintring af Hvidkaal* meddelte, kan anføres, at Hvidkaal til Frø er frosset fuldstændig bort paa flere Marker i Sydsjælland (Kampp). Jordbær synes at blomstre rigeligt; paa mange Steder er de efteraarsplantede Jordbær frosne op af Jorden, og ogsaa ældre Planter har lidt af Frosten (N. Klougart). I Lyngby er noteret *Skurv* paa Radiser, og et stærkt Angreb af *Drueskimmel* er iagttaget paa Agurker i Hus.

Lyngby, i Juni 1917.

C. Ferdinandsen.

Frugttræer. Larver af *Frostmaalere* (*Cheimatobia brumata* og *Ch. boreata*) har været til Stede overalt, særlig paa Æbletræer, og gjort ikke ringe Skade — dog gennemgaaende i mindre Grad end i 1916. Sammen med disse er *Knopviklerlarver* (*Olethreutes variegana*) hyppigt iagttaget. Fra Giesegaard skrives, at det maaske har hjulpet noget, at der foruden Redekasser var hængt Flæskesvær og Kødben ud for at holde Mejererne til om Vinteren. I Midten af Maj har man set dem systematisk gennemsøge en Række Ribsbuske og et Par Dage efter et Æblerosehegn, formodentlig for at pille Larver ud af Knopperne; ved Undersøgelsen fandtes der ingen Larver, men nogle af Knopperne var gnåvet. *Fluesnappere* (*Muscicapa* sp.) arbejdede paa samme Maade i Æbletræerne.

Kolonier af *Ringspinderlarver* (*Gastropacha neustria*) er iagttaget mange Steder. Ved Jægerspris har man pillet Larvekolonierne af og brændt dem — en Forholdsregel, der altid burde iagttages. Fra samme Lokalitet meddeles det, at Pætræer angrebes langt mindre end Æbletræer, hvilket ogsaa gælder Viklerne. Larven af *Blaahovedet* (*Diloba coeruleocephala*) har været ret hyppig i Lyngbyegnen. *Blad-Snudebiller* (*Phyllobius oblongus*) har været meget talrigt til Stede. Flere Steder — saaledes i Lyngbyegnen — har *Æble-Snudebiller* (*Anthonomus pomorum*) været almindelig; Larven er hyppig i de gnavede Blomsterknopper.

Mideskurv, frembragt af *Pære-Galmiden* (*Eriophyes piri*) er iagttaget rundt omkring.

Æble-Bladlopper (*Psylla mali*) ses i mange Frugthaver, men i langt mindre Grad end i 1916, da de sad i hele Lag ned ad Blad- og Blomsterstilke. Deres Tilstedeværelse giver sig, selv medens Larverne er ganske smaa, til Kende ved de klæbrige Honningdraaber mellem Blade og Blomster i de unge Skud. *Tægellarver* (*Lygus*-Arter) er ogsaa ret almindelig iagttaget paa Æbletræerne, men ikke i særlig stor Mængde. *Skjoldlus* (*Coccidae*) er hyppigt fundet paa Frugttræerne, særlig *Kommalusen* (*Mytilaspis pomorum*) paa Æbletræer. Ved Bregentved er det navnlig Sorten Gul Richard, der er stærkt besat.

Frugtbuske. Ved Lyngby er der i flere Haver stærkt Angreb af *Frostmaalerlarver* paa Stikkelsbærbuske, baade hvor disse staar alene, og hvor de staar mellem Frugttræer. Larverne gnaver af Bærrene, og disse falder af i Mængde. Angrebet er her stærkere paa Stikkelsbærbuskene end paa Frugttræerne (H. Øhlers). „Stikkelsbærorm“ o: Larver af *Stikkelsbær-Bladhvepsen* (*Nematus appendiculatus*) har begyndt at vise sig paa Stikkelsbærbuskene. Ved Lyngby er Angreb af *Stikkelsbærmider* (*Bryobia ribis*) temmelig almindelige; ligesom i 1916 staar Buskene frisk grønne og sunde, hvor der har været vintersprøjtet med Svovlkalk (H. Øhlers). I en Have i Virum er der iagttaget lidt Gnav i Bladene af en *Springhale* (*Sminthurus* sp.).

Angreb af *Hassel-* og *Solbærmider* (*Eriophyes avellanae* og *E. ribis*) ses som sædvanligt mange Steder.

Paa Hindbærbuske er saa vel *Hindbærbillerne* (*Byturus tomentosus*) som *Hindbær-Snudebillerne* (*Anthonomus rubi*) begyndt at optræde.

Urtehaven. I Jordbærrene arbejder baade *Hindbær-Snudebiller* (*Anthonomus rubi*) og *Jordbær-Viklerens* Larve (*Acalla comariana*). Ved Lyngby lader de begge til at blive slemme; enkelte Steder er over Halvdelen af Knopperne ødelagt af Snudebiller. I en Have var Deutsch Ewern stærkest angrebet, derefter Roskilde Victoria, medens Jordbærdronningen og Abundance var næsten fri (H. Øhlers). Angreb af *Jordbærmider* (*Tarsonemus fragariae*) ses ikke sjældent; fra Beder skrives: „Angrebene synes ikke at være slemme, men er ret hyppige i Smaahaver“.

Knoporme, sandsynligvis Larven af *Hvedeuglen* (*Agrotis tritici*) afbed i Slutningen af Maj ved Aarhus Højteskuddet af den udplantede Kaal (Kay Petersen).

I Landsgrav har *Bladbiller* (*Gastrophysa viridula*) ligesom i 1915 vist sig i stor Mængde paa Rhabarber- og Syreplanter. Syreplanterne er blevet afskaaret og paa Rhabarberplanterne er Æg og Larver indsamlet og knust (Hanne Knudsen). De røde Radiser er flere Steder stærkt gnavede af Fluelarver (*Anthomyia* sp.)

Jordlopper (*Phyllotreta nemorum* og muligvis andre Arter) har i den tørre og varme Tid været meget slemme ved Radiser, Kaal og Majroer. Paa Farunggaard er der iagttaget et Angreb paa Kaalrabi af *Springhaler* (*Sminthurus* sp.); „de æder“, skrives der, „Bladene ligesom Jordlopperne“ (A. Th. Gleie). Rosenkaal til Frøavl har i Hørning været stærkt angrebet af *Glimmerbøssen* (*Meligethes aeneus*); i Slutningen af Maaneden forsvandt Billerne imidlertid i Løbet af ca. 8 Dage, uden at der blev foretaget noget til deres Bekæmpelse.

Bladrandbiller (*Sitones lineatus*) har mange Steder gnavet stærkt af Ærterne. I Havebrugsgaarden i Hørning har de saaledes holdt Ærterne — ca. 20 ar — nede, saa at Avlen kan betragtes som omtrent ødelagt (Hakon Sørensen).

Muldvarpen (*Talpa europæa*) har overalt været usædvanlig slem. Fra Ribeejggen meddeles, at den ødelægger næsten hele Roemarken.

I Landsgrav har Bede med Kaalplanter, Radiser o. l. været hærget af *Fugle*, rimeligvis *Grønirisk* (*Frin-gilla chloris*); de hakkede de spirende Frø op, saa der næsten ingen Planter blev; opstillede Fugleskræmsler hjalp ikke, derimod hjalp det en Del, naar der blev trukket Sytraad frem og tilbage med kort Afstand over Bedene (Hanne Knudsen).

København, den 10. Juni 1917.

Sofie Rostrup.

Vejledning

til

Forebyggelse af Sygdomme hos Haveplanter

i

Juli og August Maaneder.

I Juli. Maaned bør man især have sin Opmærksomhed henvendt paa Kartofflernes Sundhedstilstand. Iblandt tidlige Kartoffler vil man i saa godt som hver Have kunne finde enkelte Planter, der er angrebne af *Mosaiksyge*; de er let kendelige paa deres lyse Farve og paa, at hvert Blad paa hele Planten, er mosaikagtigt gul- og grønspejttet. Denne Sygdom følger Læggekartoflerne, og de mosaiksyge Planter bør derfor altid fjernes af de Stykker, hvoraf man vil tage Læggekartofler, baade til eget Brug og — især — til Salg. Ganske det samme gælder de *bladrullesyge* Kartoffelplanter, der kendes paa, at alle Bladfligene ruller Undersiden opad. Begge disse Sygdomme virker stærkt nedsættende paa Udbyttet; og Knolde, der stammer fra syge Planter, bør derfor aldrig bruges til Lægning. Tillige bør alle tidlige Kartoffler sprøjtes med Bordeauxvædske senest 15. Juli, og alle de sildige Kartoffelsorter senest 30. Juli for at hindre Angreb af den ødelæggende Kartoffelskimmel. Sprøjtningen skal foretages, inden man ser noget Angreb, og den udføres lettest ved Hjælp af en Rygsprøjte. Alle Bladene skal dækkes af et ganske jævnt Lag af Bordeauxvædske, hvortil omtrent medgaar 700 kg Vædske pr. ha. Paa Grund af den høje Pris paa Blaasten vil det i Aar kunne anbefales at anvende 1 pCt. Bordeauxvædske; naar Blaasten atter bliver billigt, vil det betale sig at bruge 2 pCt. Bordeauxvædske. Bordeauxvædske (1 pCt.) tilberedes paa følgende Maade:

1) I et Trækar anbringes 1 kg stødt Blaasten (Kobbervitriol), der overlædes med et Par kg kogende Vand og omrøres, indtil Blaastenen er opløst. Derefter fyldes koldt Vand paa, indtil Karret ialt indeholder 90 kg Vædske.

2) I en Spand tilberedes Kalkmælk af 1 kg brændt eller $1\frac{1}{2}$ kg læsket Kalk og 10 kg Vand.

3) Kalkmælken hældes over i Blaastensopløsningen i smaa Portioner; for hver Gang røres der godt om i Vædsken med en Stok, og der prøves med Lakmuspapir. Naar Vædsken farver det røde Lakmuspapir tydelig blaat, standser man Tilsætningen af Kalkmælk.

Bordeauxvædske er ogsaa nyttig til Sprøjtning af Sellerier mod *Bladpletsyge*, der ellers vil faa de nederste Blade til at visne og falde af.

Ved *Udtyndingen af Gulerødder* fjernes de oprykkede Planter, og Huller efter oprykkede Gulerødder trædes straks til. Mod *Krusesyge paa Gulerødder* sprøjtes hurtigst muligt med Tobaksekstrakt, indeholdende 0,1 pCt. Nikotin.

Skalotteløg, der staar med bløde, slatne Blade, bør sorteres fra, og kun de sunde Planter opbevares til Lægning næste Aar.

Behandling med Bladlusmidler gentages om fornødent.

Mod *Meldug* paa Tjørn, Roser etc. kan anbefales Svovlpulver (dersom det kan skaffes) eller Oversprøjtning med tynd Svovlkalkopløsning (1 Del koncentreret Vædske blandet med 40 Dele Vand) eller Svovlkalkiumopløsning (3 Gram Svovlkalkium, faas paa Apoteket, til hver kg Vand).

I August paasættes Fangbælter af Bølgepapir for at fange Larver og Insekter, der er paa Vandring ned ad Frugttræerne for at søge Vinterskjul.

Nedfalden Frugt, hvori der ofte er Insektyngel, opsamles og benyttes eller brændes. Afbankning af Biller og Larver, „Orm“ paa Stikkelsbærbuske osv. fortsættes fremdeles; ligeledes efterses og renses Kaalblade for *Kaalorme*.

Ørentviste fanges i Urtepotter med Træuld, der anbringes omvendt paa Plantepinde mellem Køkkenplanterne; i Frugttræer, navnlig Espaliertræer, fanges de bedst i vandret anbragte Hylstre af svært Papir, der fyldes med Træuld og lukkes i den ene Ende.

Støre skræmmes bort fra Kirsebærtræer ved i disse at anbringe blankt skinnende Genstande (Blik) eller Sløjfer af vandstærkt, raslende Papir. Teglsten eller andre porøse Genstande, dyppet i Saften af døde Krebs eller Fisk, hænges op i Træerne for ved deres Lugt at holde Fuglene borte.

Nærmere Oplysninger meddeles af Hr. Mag. scient. C. Ferdinandsen, Lyngby, og af Fru Mag. scient. Sofie Rostrup, Paludan Müllersvej 5, København V.

Statens plantepatologiske Forsøg.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Haveplanterne

fra

Statens plantepatologiske Forsøg.

X. Juni 1917.

Den vedholdende *Tørke*, der i Maanedens to første Tidøgn raadede over hele Landet, har sat sit Præg paa alt; Frugtsætningen blev utilfredsstillende, og Udbyttet af tidlige Havesager alt for ringe. Fra flere Egne meldes om hyppigt optrædende Angreb af *Gummiflod* paa Stenfrugttræerne. Paa *Stikkelsbældræberen* har Tørken virket hæmmende; Vintersprøjtning med Blaasten, Formalin eller Svovlkalk har gennemgaaende givet fortrinligt Resultat. Urtefrøet har først spiret normalt efter Regnen.

Æbletræer og Tjørn har rundt omkring været tæt besat med *Snareorme*.

Pære-Galmyg og *Blommehvæpse* har mange Steder ødelagt Pærer og Blommer.

Hindbær-Snudebillen har paa sine Steder gjort stor Skade i Hindbær og Jordbær.

Den tidlige Blomkaal og Radiserne har lidt meget ved Angreb af *Kaalfluens* Larve eller for sidst-nævntes Vedkommende muligvis *Radisefluens* Larve.

Kartoffeltægen har overalt i Landet gjort overordentlig stor Skade paa Kartoffler, der staar i Læ: i Haver under Buske og Træer, langs Hegn o. lign.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt.

Der er for Juni Maaned indkommet 22 Beretninger, nemlig 9 jyske, 11 sjællandske, og 2 fynske.

Frugttræer. Næsten alle Meddelere klager over, at den rige Blomstring af Frugttræerne (Blommetræer dog undtagne) ikke efterfølges af en tilsvarende Rigdom paa Frugt: talrige Blomster er affaldne uden at blive befrugtede, og mange ansatte Frugter udvikles ikke; der hersker Enighed om, at *Tørken* i første Linie maa gøres ansvarlig herfor. Om Sygdomme paa Æble- og Pæretræer berettes ikke meget; her skal kun nævnes, at *Blæresyge* (*Taphrina bullata*) er iagttaget paa et enkelt Pæretræ i Farum (Gleie), og *Myxosporiose* (*Myxosporium piri*) paa Grene af Grev Moltke i Aarhusegnen (Leth Pedersen). Paa sure Kirsebær optræder *Stenfrugtskimmel* (*Monilia cinerea*) stedvis ret slemt; fra Aarhus skrives, at den kom med Regnen, og fra Bækkeskov, at Syltekirsebær (*Ostheimer*) paa Lerunderlag er stærkt angrebne af *Monilia* trods Vintersprøjtning med 2 pCt. Blaastensopløsning. *Gummiflod* optræder flere Steder stærkt paa søde Kirsebær, utvivlsomt i Sammenhæng med Aargangen Ugunst; fra Jægerspris skrives: „Gummiflod paa Hvid spansk standsedes i Fjor ved Vanding med Kalkmælk; tidligere har Saltvandsvanding givet godt Resultat“ (Grützmejer). Ogsaa paa Blomme-, Fersken- og Aprikotræer er i flere Egne noteret Angreb af Gummiflod. *Søvglands*, antagelig forarsaget af *Stereum purpureum*, er iagttaget paa et Victoria Blommetræ i Holte. Ved et mindre Angreb af *Blæresyge* (*Taphrina deformans*) paa Fersken viste Afplukning af de syge Blade sig som et virksomt Middel (Alf. Jensen).

Frugtbuske. *Stikkelsbærdræberen* (*Sphaerotheca mors uvae*) er som sædvanlig udbredt overalt; det tørre Vejrlig har dog ikke været den gunstigt, og fra flere Egne, særlig i Østjylland, meddeles ogsaa, at Angrebene i Aar er ret svage. I adskillige Beretninger fremhæves, at Undladelse af Vintersprøjtning forværrer Angrebet, medens der er godt Resultat af forskellige Vintersprøjtningmidler. Fra Boller meddeles saaledes, at alle Stikkelsbærbuskene i Fjor var saa stærkt angrebne af Stikkelsbærdræber, at der kun kunde plukkes nogle faa kg sunde Bær af mange Hundrede Buske; i Vinter blev der sprøjtet med Svovlkalk (hjemmekogt), og de værste Skudspidser blev klippet af, og i Aar er Buskene saa rene, at der trods flittig Eftersøgning ikke har kunnet findes et sygt Bær (Hansen, efter Meddelelse til J. Lind). Fra Horsens skrives, at der er god Fremgang efter Sprøjtning (Troelsen), og fra Farum: „Her i Haven er Stikkelsbærdræberen aldeles forsvunden, hvilket jeg tror er opnaaet ved Vintersprøjtning med 2 pCt. Svovlsyreopløsning“ (Gleie). Fra Vejen, Sorø, Bregentved og Lyngby meddeles ogsaa om gunstigt Resultat af Sprøjtninger med Blaasten og Formalin; i Hørning havde derimod Sprøjtning med Kalkmælk umiddelbart før Løvspring ingen synlig Virkning (Hakon Sørensen). Om Sommersprøjtninger meddeles fra Sorø: „Sommersprøjtning med 0,5 pCt. Formalinopløsning er anvendt med Held flere Steder, men har dog et enkelt Sted svedet Bladene paa frodige Buske slemt“ (H. Gram); fra Landsgrav: „En Sprøjtning først i Juni, dels med 1 pCt. Formalinopløsning, dels med 3 pCt. Saltopløsning hæmmede tilsyneladende Angrebet lidt; de saltsprøjtede Buske fik dog randvisne Blade og mistede en Del Blade og Bær“ (Hanne Knudsen); fra Hørning: „Enkelte mener at have hæmmet Sygdommen ved Saltvandssprøjtning; det maa dog bemærkes, at Sygdommen flere Steder har tabt sig uden Anvendelse af Bekæmpelsesmidler“ (Hakon Sørensen). I Skygge af Træer har Stikkelsbærdræberen gode Udviklingsbetingelser; saaledes meddeles fra Lyngby, at selv sprøjtede Buske er stærkt angrebne i Skyggen af Træer (H. Øhlens), og fra Sorø skrives om et haardt Angreb af Sygdommen paa forsømte Buske, som staar for meget i Skygge af Frugttræer (H. Gram). *Stikkelsbærmeldug* (*Microsphaera grossulariae*) er noteret paa Lerchenborg (Dorph Petersen), og stærke Angreb af *Stikkelsbærskaalrust* (*Puccinia pringsheimiana*) er iagttaget baade paa Stikkelsbær og Ribs; fra Ribeegnen meddeles saaledes, at indtil $\frac{2}{3}$ af Bærrene kan være ødelagte paa Ribsbuske (Nygaard Jespersen). Ribs- og Solbærbuske har mange Steder lidt slemt af *Tørke*; Ribsbladene faar visne Rande, og i talrige Tilfælde falder Klasernes yderste Blomster af — et Fænomen, der antagelig skyldes mangelfuld Befrugtning paa Grund af Tørke eller i andre Tilfælde er en direkte Tørkevirkning. *Skivesvamp* (*Gloeosporium ribis*) er i Beder iagttaget paa Blade af Solbærbuske paa kold, fugtig Jordbund (A. Petersen). Armenisk Brombær er de fleste Steder frosset ned, saa langt Sneen ikke har dækket (H. Gram).

Køkkenurter. Jordbærrene har lidt meget af Tørke og er i stor Udstrækning „tørret hen“. I de Egne af Landet, hvor der i Maanedens sidste Tidøgn er kommet en Del Nedbør, kom denne dog de sildige Sorter ret tilpas og hjalp noget paa Udbyttet af de tidligere. Med Regnen kom imidlertid ogsaa *Drueskimmelen* (*Botrytis cinerea*). Herom skrives fra Hørning: „Deutsch Evern havde meget indskrumpede Bær før Regnen (den 22de); denne har dog gjort Udbyttet tilfredsstillende, men samtidig er en Del Bær angrebne af Drueskimmel“, og fra Aarhus: „Den 24de blev Deutsch Evern plettet, og 2 Dage senere saas Sporestande af Drueskimmel; mindst modstandsdygtige viste Deutsch Evern og Aprikos sig, mest haardføre Rislund og Dybdal“ (Kay Petersen). Som Jordbærrene har ogsaa de andre Køkkenurter været plagede af Tørken: Udbyttet af tidlige Havesager har været usædvanlig ringe. Den daarlige Spiring af Urtefrøet skyldes dog ikke alene Tørken, men ogsaa Frøets gennemgaaende ringe Kvalitet paa Grund af Fjoraarets Ugunst; paa Havebrugsgaarden i Hørning spirede af ca. 30 Bønnesorter kun 4 à 5 normalt. Fra Ribeegnen meddeles, at Ærternes *Ascochytose* (*Ascochyta pisi*) flere Steder næsten har ødelagt Høsten (Nygaard Jespersen). Paa Kartofflerne er *Bladrullesyge* almindelig (H. Gram); et stærkt Angreb af *Kartoffelskimmel* (*Phytophthora infestans*) er allerede iagttaget i en gammel Have ved Bækkeskov (Alf. Jensen), og paa de første Kartoffelknolde (Askebladede) er i Farum fundet en Del *Skurv* (*Actinomyces scabies*). *Mosaiksyge* Kartoffler er i Maanedens Midte bemærkede paa Aarhusegnen (Kay Petersen).

Lyngby, i Juli 1917.

C. Ferdinandsen.

Frugttræer. *Frostmaalerlarver* (Cheimatobia brumata og Ch. boreata) har fortsat deres Angreb paa Frugttræerne, særlig Æble – ved Hørning var Angrebene i enkelte Haver saa stærke, at flere Træer blev helt afbladede –, i mindre Grad paa Pære, Blomme og Kirsebær; ved Lerchenborg har de i Forening med Knopviklere gjort en Del Skade paa Skyggemorel. Ved Lyngby gik Larverne i Jorden i Midten af Juni. Sammen med Frostmaalerlarver er hyppigt paa Æbletræerne iagttaget en lidt større *Maalerlarve* (Chloroclystis rectangulata) der ligner førstnævnte meget, men er forsynet med en rød Rygstribe; den spinder Bladene sammen og gnaver af dem, idet den ofte lader Nerverne og Overhuden paa den ene Side staa. *Knopviklerlarver* (særlig *Olethreutes variegana*) har som sædvanligt optraadt skadeligt særlig paa Æbletræer; fra Jægerspris meddeles dog, at de i Aar har været til Stede i langt mindre Antal end i Fjor, og at de forsvandt mærkværdig hurtigt. I Rødovre har Larven af *Tortrix ocellaria* ødelagt Knopperne paa unge Æbletræer „Maglemer Stribling“, plantet 1916. *Ringspinderlarver* (*Gastropacha neustria*) optræder rundt omkring, særlig paa Æbletræer. I Lyngbyegnen er Larven af *Blaahovedet* (*Diloba coeruleocephala*) iagttaget flere Steder. Paa Næsgaard afribbedes Bladene paa flere Grene af et Æbletræ af Larven af *den store Ræv* (*Vanessa polychloros*). *Snareorme* (*Hyponomeuta*-Arter) har rundt omkring siddet tæt paa Æbletræer og Tjørn; flere Steder er de med Held bekæmpet ved Sprøjtning med Schweinfurtergrønt. *Æble-Snudebiller* (*Anthonomus pomorum*) har i Lyngbyegnen fortsat sit Gnav i Æbleblomster. Fra en enkelt Lokalitet (Ribeegnen) meddeles, at *Æblevikleren* (*Carpocapsa pomonella*) hyppigt er iagttaget i Æbler; fra Lerchenborg skrives derimod, at den ikke ses meget i Aar; ved Lyngby er Larverne fundet i Æbler den 20. Juni.

Pære-Galmyggen (*Cecidomyia nigra*) har været slem mange Steder. Fra Sorø hedder det, at „Grev Moltke“ ikke er set angrebet, medens der er stærkt Angreb i Williams Bonchrétien, Louise bonne o. fl.; ved Lerchenborg har den anrettet en Del Skade paa Triomphe Jodaigne; fra Bækkeskov skrives, at der er meget faa Larver i Pære, men, tilføjes der, den nedfaldne Frugt opsamles ogsaa grundigt. Flere Steder har der været stærke Angreb af *Blommehvepsens* Larve (*Hoplocampa fulvicornis*) paa Blommer og Mirabeller, værst paa de sidstnævnte, saa at Frugterne i stor Mængde faldt af; fra Lyngby meddeles det, at de fleste Larver allerede den 20. Juni var gaaet ud af Frugterne. I Slutningen af Juni iagttoges der ved Lyngby Angreb i Blommer af *Blomme-Viklerens* Larve (*Tortrix funebrana*). *«Rødt Spind»* (*Tetranychus telarius* og muligvis andre Arter) er iagttaget paa Blomme, Fersken og Espalierpære og har særlig paa de sidste anrettet en Del Skade. Fra Farum skrives, at der i en Have, hvor der ellers altid har været stærke Angreb deraf, i Aar intet er, rimeligvis som Følge af Vintersprøjtning med Svovlsyre. Galler, forårsaget af *Blomme-Galmyggen* (*Eriophyes similis*), ses hyppigt paa Blommeblade. *Mideskurv* (*Eriophyes pyri*) paa Pære er iagttaget mange Steder; medens det fra nogle Steder hedder, at Angrebet er forsvundet i Aar, meddeles det fra Giesegaard, at det har bredt sig til Pæretreer, der aldrig har haft det før, „formodentlig ved Fuglenes Hjælp“, tilføjes der. Fra Lerchenborg meddeles det, at Angrebet ogsaa har vist sig paa en Del Æbletræer, særlig Graasten. Fra Sorø skrives, at omhyggelig Renskæring og Fjernelse af alle angrebne Blade og Frugter synes at have hjulpet. *Tæger* (*Lygus*-Arter o. a.) optræder mange Steder paa Æbletræerne, hvor deres Angreb ses saa vel paa Blade som paa Frugter. Paa Kirsebær og Blomme, et enkelt Sted ogsaa paa Æble, har *Bladlusene* indfundet sig; i Ribeegnen har man slaet dem ihjel ved Dypning af Skuddene i Kvassivædske. Fra de fleste Steder hedder det imidlertid, at de helt eller næsten helt er udeblevet; der spørges, om det er Frosten, der har ødelagt dem; snarere maa vist Aarsagen søges i, at Snyltere, der som Regel optræder i større Mængde, naar et Insekt har været meget talrigt til Stede, har gjort Ende paa dem eller i hvert Tilfælde har gjort et stærkt Indhug paa dem.

Ved Bækkeskov er *Solsorten* (*Turdus merula*) slem ved de modnende Kirsebær.

Frugtbuſke. I Lyngbyegnen har *Frostmaalerlarverne* fortsat deres Angreb i Stikkelsbær, særlig de store, grønne, engelske. Nogle Steder har *«Stikkelsbærorme»*, Larver af *Stikkelsbær-Bladhvepse* (*Nematus ribesii* og *N. appendiculatus*) afribbet Stikkelsbærbladene, et Angreb, „som jo dog“, tilføjes der fra Vejen, „let bekæmpes med Schweinfurtergrønt“. Ret stærke Angreb af *Hindbær-Biller* (*Byturus tomentosus*) er iagttaget flere Steder; fra Bækkeskov skrives, at Indsamling af den er ret overkommelig. I Lyngbyegnen er store Hindbærarealer næsten helt ødelagt af *Hindbær-Snudebiller* (*Anthonomus rubi*). Ved Havebrugsskolen i Beder har *Otiorynchus picipes* været til Stede i stort Antal og har om Natten gnavet paa Bladstilke og Skudspidser af Stikkelsbær og Ribs, saa at disse knækker over. *«Rødt Spind»* har paa sine Steder anrettet en Del Skade paa Stikkelsbær, særlig paa gamle Buske; fra Aarhus skrives, at Angrebet dog forsvandt noget med Regnen. Der foreligger Meddelelse om et enkelt ret stærkt Angreb af Bladlus paa Stikkelsbær. Ved Bækkeskov har *Graaspurven* (*Passer domesticus*) begyndt at afpille de grønne Ribs.

Urtehaven. *Jordbær-Viklerens* Larve (*Acalla comariana*) er optraadt i ualmindelig stor Mængde i Farum og Lyngby. Flere Steder har der været Angreb i Jordbærrene af *Hindbær-Snudebiller* (*Anthonomus rubi*). I Lyngby forårsagede den sidst i Maj og Begyndelsen af Juni kolossal Ødelæggelse paa Jordbærrene. Fra Rødovre hedder det herom: „Masser af Angreb paa Abundance“. Ved Aarhus har *Bladhvepselarver* (*Blennocampa geniculata*?) gennemhullet Jordbærbladene. Angreb af *Jordbærmiden* (*Tarsonemus fragariae*) er iagttaget nogle Steder; ved Tystofte gør den saaledes stor Skade. Der foreligger Meddelelse om Angreb paa Bærrene af *Tusindben*, *Snegle*, *Ørentviste*, *Myrer*, *Solsorter* og *Agerhøns*.

Knoporme (*Agrotis* sp.) æder ved Aarhus Hjerteskuddet af den udplantede Kaal og overbider Hovedroden paa Sellerier. *Smælderlarver* (*Agriotes lineatus*) har i Beder været slemme ved Kaalen. Fra Sorø foreligger der Meddelelse om stærke Angreb paa Tomater, Agurker, Sukker-Majs og Rødbeder; man har ved Ind-

samling søgt at komme dem til Livs. I Emdrup ødelægges de i en Have — 3 Aar efter Græsleje — alle Afgrøder: Løg, Kartofler o. a. Ved Lyngby har der været noget Angreb i Tomater af *Kartoffelborerens* Larve (*Hydroecia micacea*). *Tusindben* (*Blanjulus guttulatus*) har ved Bækkeskov angrebet de spirende Ærter og Bønnerne i Jorden. Andet Steds fra klages der over deres Ødelæggelse af Løg. *Kaalfluellarverne* (*Anthomyia brassicae*) har de fleste Steder været slemme, især ved den tidlige Blomkaal, der paa sine Steder er helt eller delvis ødelagt. Ved Farum tog Larverne 98 pCt. heraf, til Trods for at der var lagt en Haandfuld Tobak om hver Plante. Flere Meddelere mælder om gode Resultater af Tjærekartonskiver; paa Giesegaard har Resultatet derimod ikke været godt: „Tjærekartonskiverne kan“, skrives der, „være meget gode til store prikledede Planter, men ikke til smaa, disse vil ofte vokse op med Papskiven paa Toppen“. Ogsaa Radiserne har været stærkt angrebne af Fluelarver. Ved Aarhus er der iagttaget noget Angreb paa Skalotter af *Løgfluens* Larve (*Anthomyia* sp.). *Jordlopper* (*Phyllotreta nemorum* og andre Arter) har været en Del paa Færde paa Radiser, Kaal og et enkelt Sted paa Brun Sennep til Frøavl. *Bladrandbiller* (*Sitona lineata*) har været slemme ved Ærter. Ved Landsgrav har man indsamlet og knust en Del Æggemasser af *Kaal-Sommerfuglen* (*Pieris brassicae*). *Thrips*-Angreb har ved Lyngby gjort Skade paa Ærter og ved Tystofte paa Agurker; det sidste Sted har hyppig Oversprøjtning med Vand tilsyneladende haft god Virkning. Paa Giesegaard har *Krusesyge*, forårsaget af *Gulerods-Bladloppen* (*Triosa viridula*) vist sig igen efter flere Aars Fraværelse. Et ganske usædvanlig stærkt Angreb af *Tæger* (*Calocoris bipunctatus* og muligvis andre Arter) har Landet over fundet Sted paa Kartofler i Haver eller andre Steder, hvor de staar i Læ, langs Hegn, under Træer og Buske o. s. v. I Lyngby er der forsøgsvis prøvet Afbankning over en Zinktragt eller Spand med lidt Sprit paa Bunden; i Løbet af 5 Minutter blev der paa denne Maade indfanget 300 Tæger paa ca. 100 Kvadratmeter. Paa mindre Arealer vilde sikkert en saadan Indsamling kunne iværksættes med godt Resultat. Angrebet er ogsaa iagttaget paa Agurker, Asparges og Georginer. *Muldvarpen* (*Talpa europaea*) har fremdeles hærget slemt i Haver; fra Ribegnen skrives, at der paa en Gaard paa 50 Tdr. Ld. er fanget 150 Muldvarpe i Saks.

København, den 9. Juli 1917:

Sofie Rostrup.

Vejlledning til Forebyggelse af Sygdomme hos Haveplanter i August og September Maaneder.

Nedfalden Frugt, hvori der ofte er Yngel af *Æbleviklere*, *Æblemøl*, *Blommehvepse* o. fl., maa snarest muligt indsamles og benyttes eller ødelægges. Fangbælter paasættes. *Gedehamse*, der angriber moden Frugt, fanges i smaa Flasker med surt Øl eller lignende.

De gamle Skud af Hindbær skæres ned af Hensyn til *Glassværmere* og *Snudebiller*; ligeledes bortskæres de af Snudebiller angrebne Blomsterstande af Jordbær, hvis ikke dette allerede er gjort. De af *Jordbærmider* angrebne Planter kendes nu tydeligst; de graves op og ødelægges — til Formering maa de under ingen Omstændigheder anvendes.

Bladrullesyge Kartofler kendes let paa deres mindre Top og derpaa, at Bladfligene ruller sig sammen med Undersiden opad og udad; Kartoffelpartier, der lider af denne Sygdom, bør absolut ikke anvendes som Lægge-materiale, da de giver et alt for ringe Udbytte. Sunde Læggekartofler fra bladrullesygefri Marker kan paa Øerne faas gennem Frederiksborg Amts Planteavlsforening, og i Jylland gennem Foreningen af jyske Landboforeninger.

Kaalorme bekæmpes ved Indsamling af Æggemasserne og af de smaa Larver, der endnu sidder samlede; er man ængstelig ved paa et saa sent Tidspunkt at sprøjte med Blyarsenat, kan der anvendes en 1 pCt. Opløsning af Alun eller en 20 pCt. Opløsning af Kogsalt. Høsalt, udstrøet over Planterne om Morgen, naar de er vaade, kan ogsaa anbefales som et godt Middel.

Mod *Bladpletsyge* paa Selleri anvendes Sprøjtning med Bordeauxvædske.

Meldug paa Tjørn, Roser etc. bekæmpes med Svovlmidler; Svovlpulver, tynd Svovlkalkopløsning (2,5 : 100) eller Svovlkaliumpopløsning (3 : 1000).

Nærmere Oplysninger meddeles af Hr. Mag. scient. C. Ferdinandsen, Lyngby, og af Fru Mag. scient. Sofie Rostrup, Paludan Müllersvej 5, København V.

Statens plantepatologiske Forsøg.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Haveplanterne

fra

Statens plantepatologiske Forsøg.

XI. Juli 1917.

Som i Juni prægedes Maanedens to første Tidøgn af Tørke; men Regnen efter d. 18. hjalp gennemgaaende godt paa Afgrøderne. Kartoffelens *Bladrullesyge* er meget udbredt og stedvis ondartet.

Knoporme optræder usædvanlig talrigt og har gjort overordentlig stor Skade i mange Afgrøder. Et enkelt Sted har man i et Stykke Gulerødder indsamlet ca. 2000 Larver. *Kaallus* har været til Stede i stor Mængde, og Antallet er ved Maanedens Slutning taget til i foruroligende Grad paa al Slags Kaal. *Hvidsværmere* har sværmet i uhyre Masser, og Larverne var allerede i Slutningen af Maaneden nogle Steder i travl Virksomhed i Kaalen.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt.

Der er for Juli Maaned indkommet 16 Beretninger, nemlig 5 jyske, 8 sjællandske og 3 fynske.

Frugttræer. Om *Pæreskurv* (*Venturia pirina*) meddeles fra Lyngby, at Træer, som i Fjor var slemt skurvede, i Aar er fuldstændig befriede for Angrebet efter Sprøjtning med Natronlud i April (H. Øhlens). I Yderby er der paa lave Jorder iagttaget stærke Skurvangreb paa usprøjtede Træer af Sorterne Grev Moltke, Louise bonne d'Avranches og Kejserrinde, medens blaastenssprøjtede Træer var fri (Madsen). Fra Landsgrav meddeles, at *Stenfrugtskimmel* (*Monilia cinerea*) paa Blommer, der i de første Foraarsmaaned var mindre fremtrædende, nu breder sig (Hanne Knudsen), og paa Surkirsebær, der iøvrigt i Aar giver en rig Høst, er der stadig kraftige Angreb af denne Snylter.

Frugtbuſke. Om *Stikkelsbærdræberen* (*Sphaerotheca mors uvae*) skrives: „I en Have i Gudum ved Lemvig var Bærrerne paa ca. 100 Buſke, trods Vintersprøjtning i April, meget stærkt angrebne først i Juni. Den 10. Juni sprøjtedes de med Svovlkalkopløsning (3 : 100); denne Sprøjtning havde udmærket god Virkning og reddede Avlen, mest Whinhams Industry, men ogsaa andre Sorter, hvoriblandt gule og grønne — men der gik ganske vist en Del Blade i Løbet“ (Povl Lind). De første Frugter paa Hindbærrerne hindredes i deres Udvikling af Tørke, men siden blev Udbyttet godt; flere Steder er dog en Del Frugtskud henvisnede. I det fugtigt-varme Vejrr i Maanedens Slutning angrebes Bærrerne ſtedvis af *Drueskimmel* (*Botrytis cinerea*).

Køkkenurter. Fra Bækkeskov berettes om ret stærke Angreb af *Bladpletsyge* (*Mycosphaerella fragariae*) paa Jordbær; ogsaa *Selleriernes Bladpletsyge* (*Septoria apii*) har begyndt at vise sig. I Aarhus iagttoges omkring Maanedens Midte *Kaalbroksvamp* (*Plasmodiophora brassicae*) paa Rødkaal og Blomkaal; det kunde godtgøres, at Sygdommen var indslæbt med Planterne, et Tilfælde, som desværre indtræffer hyppigt, og Isom i Mangel af Lovbeskyttelse for Køberne burde opfordre disse til større Forsigtighed, eventuelt gennem Forbehold, ved Indkøbet af Planter. Paa Ærter optræder en Del *Meldug* (*Erysiphe pisi*), og fra Beder og Taastrup er indsendt Ærteplanter med *Fusarium-Fodsyge* (Sct. Hanssyge). Fra Bækkeskov meddeles, at Blomsterne paa Bønnerne faldt af i den tørre Periode (Alf. Jensen). Paa Tomater i Hus optræder ſtedvis *Tomatbakteriose* og *Fløjelsplet* (*Cladosporium fulvum*); endvidere er *Mosaiksyge* iagttaget baade paa Friland og i Hus. *Kartoffelskimmel* (*Phytophthora infestans*) begynder nu at vise sig trindt omkring; om en allerede anrettet Ødelæggelse paa tidlige Sorter skrives fra Aarhus: „Den 10. Juli, 3 Uger efter Angrebets første Begyndelse med store, bleggrønne Pletter, har Kartoffelskimmelen hos Sorterne Kejserkrone og Juli efterladt gullige, halvt afløvede Toppe mellem de mørkegrønne Naboplanter“ (Kay Petersen). Den samme Meddeler skriver om *Bladrulle-syge*, der i Aar optræder meget udbredt og ofte ondartet: „Den 10. Juli var Kejserkrone og Sharpes Victor svagt, Magnum bonum stærkt angrebet. Den 25. Juli fandtes i een Stamme af Magnum bonum 80 pCt., i en anden 55 pCt. og i en tredje 50 pCt. af Planterne angrebne; alle Stammerne blev i Fjor rensede for angrebne Planter med gennemført Omhu“.

Lyngby, i August 1917.

C. Ferdinandsen.

Frugttræer. Angreb af *Æble-Viklerens* Larve (*Carpocapsa pomonella*), hvorved Frugterne i stor Mængde falder af, har været almindeligt overalt i Æbler, i mindre Grad i Pærer. Ved Maanedens Slutning havde Larverne for en Del forladt Frugterne. Fra Giesegaard skrives: „Mange Æbler er ormstukne, men alt kan jo sælges — ogsaa de smaa Æbler, der pilles af ved Udtyndingen“ (Riis). Mange Steder ser man dem i stor Mængde ligge paa Jorden under Træerne. Enkelte Steder har ogsaa *Æble-Bladhvepsens* Larve (*Hoplocampa testudinea*) gjort en Del Skade, ved Lerchenborg saaledes paa unge Træer; samme Sted gjorde ogsaa *Blommehvepsens* Larve (*Hoplocampa fulvicornis*) lidt Skade.

»Rødt Spind« (*Tetranychus telarius* og muligvis andre Arter) ses rundt omkring paa Frugttræerne; navnlig er Espaliertræerne mange Steder tæt besat. Flere Steder er der stærke Angreb af *Mideskurv* (*Eriophyes pyri*) paa Pæretræer — fra Lerchenborg skrives dog, at det ikke er saa fremtrædende som i 1916 — og som sædvanligt tillige paa Røn. *Tæger* (*Calocoris bipunctatus*, *Lygus pratensis* og flere Arter) har flere Steder angrebet Æblerne, særlig Bismark, Dronning Louise og Signe Tillisch, medens de tidlige Sorter kun er svagt angrebet (H. Øhlens); fra Beder foreligger ogsaa Meddelelse om Angreb paa Pærer. *Bladlus* indfandt sig ret sent paa Frugttræerne; i Slutningen af Maanedens saas de (*Aphis pomi*) i sammenkrøllede Skudspidser meget almindeligt paa Æbletræerne særlig paa 1. Aars Okulanter og Vildstammer, fra Giesegaard skrives: ganske unge Træer i Planteskole, ikke paa udplantede Træer. Ogsaa paa Espaliertræer er der en Del Angreb. Af Æblesorter, der er stærkest angrebne, nævnes fra Lerchenborg Transparente blanche. Ved Jægerspris er kun Guld-Pearmain angrebet —, „der har rigtignok“, tilføjes der, „heller ikke været noget saftigt at komme efter“ (Grytzmejer).

Støren (*Sturnus vulgaris*) har nogle Steder (f. Eks. Tystofte) været paa Færde og plyndret af den rige Høst paa Kirsebærtræerne. *Maager* (*Larus* sp.) har paa sine Steder ogsaa huseret slemt. I Skelskør rev de et Sted næsten hele Toppen af et Pæretræ.

Frugtbuske. Fra Lemvig meddeles, at der har været flere Larveangreb, formodentlig af *Stikkelsbær-Bladhvæpse* (*Nematus ribesii* el. *N. appendiculatus*), men at de er uden stor Betydning. Ved Ørding aad Larven af *Stikkelsbærmaaleren* (*Abraxas grossulariata*) Bladene af Stikkelsbærbuske og, da den var færdig med dem, af Ribsbuskene (Gravesen). Ved Bækkeskov har der været noget Angreb af *Hindbærorm* (*Byturus tomentosus*); ved Lyngby fandtes *Hindbær-Snudebillens* Larve (*Anthonomus rubi*) endnu d. 9. Juli i visne Knopper paa Hindbær og Jordbær. *Snudebillegnav* (*Otiiorhynchus* sp.) paa Blade og Skud af Hindbær har været meget almindeligt rundt omkring. Paa Hindbær-, Ribs- og Solbærbuske indfandt Bladlusene sig i Løbet af Maaneden, som Regel dog ikke i større Udstrækning; fra Bækkeskov skrives dog om Ribs- og Solbærbuske, at Bladene og Grenspidserne er visne efter Angreb af sorte Bladlus, der fulgtes af talrige, store, brune Myrer; Ribsbuskene var tillige besat med *Skjoldlus* (*Coccidae*).

Ved Ørding er *Solsorten* (*Turdus merula*) i Aar slem ved Ribs og Solbær.

Urtehaven. Larven af *Jordbær-Viklerens* (*Acalla comariana*) 2. Generation fandtes den 20. Juli ved Lyngby i de ny Hjertblade. Angrebet af *Jordbærmidten* (*Tarsonemus fragariae*) ses rundt omkring; fra de fleste Steder hedder det dog om disse, at de er uden større Betydning. Paa Blangstedgaard og i Lyngbyegnen er de dog meget stærke, og fra det sidste Sted skrives der: „I næsten alle Haver i Omegnen er der meget stærkt Angreb; jeg har ikke set et eneste Jordbærstykke, som var fri for Mider. De unge Planter var aldrig saa stærkt angrebne som de 2- og 3-aarige, særlig de 3-aarige Planter var alle Steder stærkt angrebne. Ingen Sorter var helt fri, men Deutsch Ewern er den, der angribes stærkest“ (H. Øhlers). Fra Giesegaard nævnes Dybdahl som en Sort, der særlig angribes.

Paa Giesegaard, hvor der i 1916 var stærkt Angreb af *Mus* i Jordbærrene, fandt disse i Aar først sent Vej til dem, „men naaede dog“, skrives der, „ved at gnave Kærnerne af Bærrene at ødelægge de fleste af de sildige Spåte von Leopoldshall. I de udstillede Sakse fangedes kun *Husmus* (*Mus musculus*).

Knoporme (*Agrotis segetum*) optræder usædvanlig talrigt og har gjort overordentlig stor Skade i mange Afgrøder: Kaal, Gulerødder, Persillerødder, Kartoffler, Porrer, Løg. Paa Giesegaard indsamlede man paa een Dag i et langt Gulerodbed 410 Larver, er anden Dag 502 og saa fremdeles, antageligt ca. 2000 ialt. Høns og Ænder maatte sikkert med godt Resultat kunne benyttes til denne Indsamling.

Larverne af *Kaalfluens* (*Anthomyia brassicae*) 2. Generation har gjort en Del Skade, særlig i Blomkaal, men ogsaa en Del i Spids-, Savoy- og Hvidkaal, derimod kun lidt i Grønkaal. Der foreligger fremdeles Meddelelser om gode Resultater ved Benyttelse af Tjærekartonskiver. Fra Bækkeskov skrives, at lidt Superfosfat samtidigt med Saaningen synes at være et godt Middel overfor Fluelarver i Radiser; er dette Tilfældet, vil det sikkert ogsaa være godt overfor Larverne i Kaal. Larven af *Løgfluens* (*Anthomyia* sp.) synes at optræde meget sparsomt. *Jordlopper* (*Phyllotreta nemorum* og andre Arter) har gnavet en Del paa Kaalen. Paa den plante-patologiske Forsøgsmark i Lyngby var der først i Maaneden stærkt Angreb paa Blomkaal; kun Planter, omkring hvilke der var strøet Melkalk, gik fri; senere, da Regnen havde udvasket Kalken, blev ogsaa disse angrebet. Sprøjtning med Tobaksekstrakt holdt ogsaa Jordlopperne borte ligesom Tobaksstøv og Kalk, udstrøet paa smaa Grønkaalsplanter (H. Øhlers). *Hvidsværmeren*, særlig *den lille Hvidsværmer* (*Pieris rapae*) har sværmet i uhyre Masser, og Larverne har ogsaa i Slutningen af Maaneden nogle Steder været i travl Virksomhed, særlig i Haver med Læ, ikke saa meget ude paa Markerne. Det har vist sig, at Kogsaltopløsning er et mindre godt Middel; virksom er derimod en Opløsning af 150 Gram Insektpulver og 300 Gram Sæbe i 10 Liter Vand, eller Overpudring med Insektpulver og Melkalk (1 : 4). Ogsaa Tobaksstøv kan anvendes. Larver af *Kaalmøl* (*Plutella cruciferarum*) findes rundt omkring paa Kaal, dog sjældent i større Mængde.

Det værste Angreb paa Kaalen skyldes imidlertid *Kaallus* (*Aphis brassicae*), der er til Stede i uhyre Mængder paa al Slags Kaal — dog ikke videre paa Grønkaal — og hvis Antal i Slutningen af Maaneden er tiltaget i foruroligende Grad. Desværre virker Sprøjtning med Tobaksekstrakt (indeholdende 0,1 pCt. Nikotin, og med en Til-sætning af 1 pCt. Sæbe) kun paa de Lus, som Vædsken kommer i Berøring med; en hel Del af Lusene vil saaledes trods Sprøjtningen holde sig levende og ved deres hurtige Formering igen fylde Planterne; der maa derfor sprøjtes hyppigt, naar der ad den Vej skal naas et tilfredsstillende Resultat. Skal Behandlingen være radikal, maa Sprøjtningen erstattes med Afvaskning, en meget besværlig Fremgangsmaade, der dog paa mindre Arealer er overkommelig. Til Afvaskning kan benyttes Tobaksekstrakt eller Kvassia. Foruden paa Kaal er der ogsaa iagttaget Bladlus paa Gulerødder, Agurker, Storbladet Syre og mange vildtvoksende Planter.

Blærefødder (*Physopus robusta*) har flere Steder været paa Færde i Ærterne; ved Tystofte har de saaledes angrebet saa godt som alle Ærter, undtagen de allertidligste. Ved Sprøjtning med Tobaksekstrakt, af samme Indhold som den under *Kaallus* anførte, dræbes Blærefødderne. *Bladrandbille-Angrebet* i Maj og Tørken i Juni har flere Steder (f. Eks. paa Blangstedgaard) svækket Ærteplanterne saa meget, at de kun giver et yderst ringe Udbytte. Ved Lyngby har der været lidt Angreb i Bælgene paa Wonder of Witham af *Ærteviklerens* Larve (*Grapholitha* sp.) — *Krusesyge*, forarsaget af *Gulerods-Bladloppen* (*Trioza viridula*) iagttages saa at sige overalt; der foreligger imidlertid ingen Meddelelser om stærkere Optræden. Angreb af *Gulerodsfluens* Larve (*Psila rosae*) ses saa at sige ikke endnu. — *Tægeangrebet* i Kartoffler har fortsat sig ind i Juli, særlig paa tidlige Kartoffler. Fra Lemvig meddeles, at Sprøjtning med Tobaksekstrakt har hjulpet. Ved Lyngby synes Angrebet ogsaa at være hæmmet herved samt ved Tobaksstøv, der har vist sig at kunne blive liggende ca. 14 Dage paa Bladene uden at blæse eller regne af. Tægeangreb er ogsaa iagttaget paa Asparges og er forøvrigt almindeligt paa Bønner, Georginer, Ribs og mange andre Planter. — Ved Randers er der i Begyndelsen af Maaneden iagttaget et Angreb i Kartoffler af *Kartoffelborerens* Larve (*Hydroecia micacea*).

Ørentvisten (*Forficula auricularia*) optræder i stor Mængde og har gnavet af mange Planter: Kaal, Rødbeder, Sølvbeder, Tomater, Kartoffler, Salat m. m.; men fremfor alt har den overfaldet Blomkaal og gjort den ubrugelig ved sit Gnav og sin Forurening af Hovederne. Der er desværre ikke endnu fundet noget virksomt Middel mod dens skadelige Optræden her.

København, den 10. August 1917.

Sofie Rostrup.

Vejledning

til

Forebyggelse af Sygdomme hos Haveplanter

i

September og Oktober Maaneder.

Ved Nedplukning af Træfrugt bør man passe godt paa at faa de moniliasyge Frugter, der nu hænger raadne paa Træerne og udvendig er oversaaede med graa Svampehobe, pillet ned og enten brændte eller paa anden Maade uskadeliggjorte; de maa frem for alt ikke blive hængende i Træerne eller trædes itu under dem.

I Køkkenhaven renses Jorden, naar Afgrøderne er indhøstet, for alle Planterester, hvori der kan findes Insekter og Insektyngel: Kaalstokke (Kaalfluellarver, Kaalgalle-Snudebillens Larve), Gulerødder, Persille- og Sellerirødder (Fluelarver og Pupper) Kartoffler (Smælderlarver): De indsamlede Planterester maa ikke kastes paa Møddingen eller paa Kompostbunken, men brændes eller graves dybt ned, hvis de ikke kan opfodres. Jorden dybgraves derefter. *Knoporme* og *Smælderlarver* opsamles ligeledes ved Optagningen af Rodfrugterne og ved Efteraarsgravningen og tilintetgøres. Høns og Ænder kan yde god Hjælp ved Indsamlingen.

Inden Hengemningen frasorteres alle angrebne Løg, Kartoffler, Gulerødder m. m.

De gamle Hindbærskud, der endnu ikke er fjernede, nedskæres.

Limbælder mod *Frostmaalere* paasættes og besmøres i første Halvdel af Oktober.

Statens plantepatologiske Forsøg.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Haveplanterne

fra

Statens plantepatologiske Forsøg.

XII. August 1917.

Den solrige, tørre Sommer har hæmmet Udviklingen af *Æble-* og *Pæreskurv*, saa at Frugten i Aar gennemgaaende er smuk og pletfri. Med den i Maanedens Midte indtraadte Regnperiode har flere Sygdomme vundet stor Udbredelse, dette gælder især *Kærnefrugt-* og *Stenfrugtskimmel*, *Bønnesyge*, *Meldug* og *Kartoffelskimmel*. Den sidste har i Maanedens sidste Halvdel ødelagt Toppen paa de tidlige Kartoffelsorter og i stor Udstrækning angrebet de sildige; desværre vil Vejrtilstanden sikkert nu betinge et stærkt og meget udbredt Angreb. *Tørre Bladrande* paa Ribs optræder almindeligt. *Majsbrand*, der ikke tidligere har optraadt i Danmark, er paavist ved Farum i Nordsjælland.

Knopormene har fortsat deres Gnav og gjort megen Skade paa de fleste Køkkenurter. *Kaalorme* har optraadt meget ødelæggende og har mange Steder fortæret al Slags Kaal; ved Maanedens Slutning var Angrebet dog i alt væsentligt forbi, idet Larverne døde af Svampesygdom eller Snyltehvepse-Angreb; nogle Steder har *Kaal-møllets Larve* arbejdet sammen med Kaalormene. Endnu mere ondartet har dog *Kaallusene* taget fat; ogsaa her er det gaaet ud over al Slags Kaal, saa den er blevet helt eller delvis ødelagt. Snyltesvampe og Insekter har dog ogsaa her i Forening med Regnvejret ryddet godt op, saa Angrebet nu er stærkt formindsket eller helt standset.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt.

Der er for August Maaned 1917 indkommet 18 Beretninger, nemlig 7 fra Jylland, 9 fra Sjælland, 1 fra Fyen og 1 fra Lolland-Falster.

Frugttræer. *Barkslag*, hvorved Skjolder af Barken slaar fra og tørrer ind, er iagttaget paa Sydsiden af Stammer og tykkere Grene af Pære- og Blommetræer i den tørre Tid; enkelte større Grene døde bort (Gram). *Tørre Bladrande* og fuldstændig Henviisning af Bladene paa forskellige Frugttræer, saavel Æbler som Blommer, optræder i en Planteskole paa Slagelseegnen pletvis ondartet. Denne Sygelighed, der minder om det velkendte Forhold hos Ribs, træffes næsten kun paa lave Strøg i Planteskolen, hvor Underlaget er Tørvejord eller Flaadjord, og staar sandsynligvis i Forbindelse med en mangelfuld Tilgang til Næringssalte; de forskellige Sorter er ulige modtagelige. *Gummiflod* er meget udbredt og ofte ondartet paa Stenfrugttræerne; i en Have ved Lyngby gik to meget store, gamle Kirsebærtræer ud heraf, og ved Aarhus et Viktoria-Blommetræ; paa Præstøegnen er ogsaa iagttaget Angreb paa Fersken- og Aprikostræer. *Æbleskurv* (*Venturia inaequalis*) er hæmmet af Sommerens Sol og Tørke; Frugterne er pletfri og smukt farvede de fleste Steder, ogsaa paa Træer, der i Fjor var stærkt angrebne. Efter en Meddelelse fra Sorø er dog usprøjtede Træer af Signe Tillisch ret stærkt angrebne, medens Træer, der i April sprøjtedes med Formalinopløsning, er fri. *Pæreskurv* (*Venturia pirina*) er ligeledes godartet; kun fra Ribeegnen meldes om stærke Angreb paa flere Sorter. *Kærnefrugtskimmel* (*Monilia fructigena*) har i den fugtige Periode efter Maanedens Midte bredt sig stærkt; fra Landsgrav skrives, at Æbler og Pærer, som nogle Dage henstod i Kurve, var halvt ødelagte heraf, og fra flere Egne meldes om stærke Angreb f. Eks. paa Æblesorterne Alexander, Charlamowsky, Cox' Pomona og Oudrupgaards Høstæble. Ogsaa *Stenfrugtskimmel* (*Monilia cinerea*) er nu meget udbredt paa Kirsebær og Blommer samt stedvis paa Fersken og Aprikos.

Frugtbuske. *Tørre Bladrande* paa Ribs optræder yderst almindeligt; fra Sorø skrives, at Sygdommen er slem paa Stiklingsplanter, hvis Vækst i høj Grad svækkes deraf, og fra Farum meddeles, at flere af de angrebne Buske taber alle Bladene. Ogsaa Stikkelsbær og Solbær er stedvis angrebne. *Stikkelsbærdrøberens* (*Sphaerotheca mors uvae*) Angreb betegnes gennemgaaende som godartet, sagtens væsentlig paa Grund af Tørken-Sommersprøjtning med Saltvand har — efter Meddelelser fra Horsens og Løgstør — haft god Virkning; Bladene lider dog en Del derved. „Flere Hjemmeraad — Urin, Saltvand, Kalkvand, fortyndet Svovlsyre og Salpetersyre m. m. — bruges ofte og, som det synes, med ganske god Virkning“ (Gram). *Filtrust* (*Cronartium ribicola*) paa Solbær synes ret almindelig; fra Bedereggen meldes om meget udbredte og skadelige Angreb, og ogsaa andetsteds fra betegnes Sygdommen som ondartet, f. Eks. i en Have i Sorø, hvor Solbærbuskene ganske vist ogsaa staar tæt ved en Weymouthsfyr. Fra Konsulent H. Gram er indsendt Aarsskud af Hindbær med den af ham i Gartner-Tidende (Nr. 29) nærmere beskrevne »*Hendersonia-Hindbærsyge*«, der er yderst almindelig i Hindbærplantninger. Ligesom Forsøgene vil have Opmærksomheden henvendt paa denne karakteristiske og ødelæggende Sygdom, opfordres vore Medarbejdere til — ved at følge Sygdommens Udvikling paa afmærkede Skud og sammenligne disse med friske — at samle Oplysninger til fuld Klarlæggelse af Sygdommens Natur og Betydning. Fra Odenseegnen er tilsendt Frugtbuske af Hindbær, tæt besatte med blegrøde Frugthobe af en *Fusarium* (*Fusarium salicis*); det anføres, at denne Fusariose gør megen Skade i den paagældende Have, idet den bringer Skuddene til at visne midt under Bærmodningen (Jakob E. Lange).

Køkkenurter. Paa Jordbær er stedvis *Bladpletsyge* (*Mycosphaerella fragariae*) ondartet. *Selleri-rust* (*Puccinia apii*) har optraadt meget heftigt i Randers, hvor Selliavlen af den Grund er delvis mislykket de fleste Steder (Nielsen-Munthe); fra Lyngby skrives, at stærkt angrebne Planter, der havde mistet Halvdelen af deres Løv, helbrededes ved Sprøjtning med Bordeauxvædske, efter Indsamling og Opbrænding af de angrebne Blade (H. Øhlens). *Selleriernes Bladpletsyge* (*Septoria apii*) hærger mange Steder, som det synes særlig paa Non plus ultra; i Hørning blev et meget stærkt Angreb bekæmpet med Bordeauxvædske. Ogsaa paa Blegselleri anretter Svampen Ødelæggelser (Dorph-Petersen). Om *Kaalens Brunbakteriose* (*Pseudomonas campestris*) skrives fra Landsgrav, at den i Maanedens sidste Halvdel har bredt sig paa Blomkaal, Spidskaal, Savoykaal og enkelte Hvidkaal, hvorimod Rødkaal tilsyneladende gaar fri; den tidligst plantede Kaal staar sig bedst imod Sygdommen (Hanne Knudsen). Paa Ærter optræder *Meldug* (*Erysiphe pisi*) meget almindeligt. *Bønnesyge* (*Colletotrichum lindemuthianum*) har i Regnvejrperioden bredt sig mange Steder, især paa Voksbønner, mindre paa Snittebønner. Fra Beder skrives: Bønnesygen hærger slem, især paa visse Sorter, f. Eks. Pariser Torvehalle, medens den ny engelske Brydbønne Masterpiece synes at være næsten uimodtagelig (A. Pedersen); ogsaa i Hørning viser Masterpiece sig modstandsdygtig. *Drueskimmel* (*Botrytis cinerea*) paa Voksbønner er iagttaget i Hørning, paa Voks- og Snittebønner i Aarhus; om det sidste Angreb bemærkes, at Snittebønnerne er tydeligt værst angrebne i Voks-bønnernes Nærhed (Kay Petersen). *Aschochytose* (*Ascochyta phaseolorum*) angives fra Bækkeskov paa Krybbønne, og samme Sted har optraadt Angreb af *Bønnerust* (*Uromyces phaseoli*), især paa Stangbønner (Alf. Jensen).

Kartoflerne har i Aar haft en meget yppig Topudvikling, og Blomstringen har været langvarig og rigelig. En Iagttagelse har set et Kartoffelstykke blomstre uafbrudt i 7 Uger, og paa Nakskoveggen staar ved Maanedens Udgang de tidlige Sorter overalt i Blomst. Paa lettere Jorder led dog Afgrøden stedvis af Tørke, og Bladene blev brunviolet misfarvede af *Tørpletsyge*; fra Løgstør skrives, at en Del Kartoffler blev dræbt af Tørken (Hein). *Bladrullesyge* er stadig meget udbredt; fra Aarhus meddeles, at der endnu kan træffes Planter med Symptomer paa begyndende Angreb. Med Regnen efter Maanedens Midte begyndte *Kartoffelskimmelens* (*Phytophthora infestans*) store Anpreb paa de tidlige Sorter: de sorte Pletter af nedvisnede Toppe viste sig omkring i Kartoffelmarkerne, og i Løbet af Maaneden var næsten al Top ødelagt; fra Aarhus skrives, at den megen Regn yderligere har ført

Sporene ned til Knoldene af Æggeblomme og Juli, der begynder at plettes (Kaj Petersen). Angrebet paa de sildige Sorter tog fat omkring Midten af Maanedens og steg i Styrke og Udbredelse gennem Maanedens sidste Halvdel; man kunde vel stedvis se Angrebet skyde sig ind i en Mark med sildige Sorter fra tilgrænsende, nedvisnede Pletter i en Mark med tidlige — i Landsgrav saaledes fra Perle von Erfurt til Richters Imperator —, men i det hele og store kom Angrebet paa de sildige Sorter jævnt over Markerne, da Luftens paa dette Tidspunkt var fyldt med Sporer, og Vejrliget var gunstigt for Svampen. Tillige fandt Smitten saa meget lettere Vej til Bladene, som man paa Grund af Tørken, den rige Topudvikling og de høje Blaastenspriser i større Udstrækning end sædvanlig havde undladt at sprøjte med Bordeauxvædske. *Kartoffelskurv* (*Actinomyces scabies*) synes meget udbredt. Tomaterne, der i Aar har haft gode Udviklingsmuligheder, er angrebne af de sædvanlige Sygdomme: *Bakteriose*, *Fløjelsplet* (*Cladosporium fulvum*), *Aschochyta* (*Ascochyta lycopersici*) saavel i Hus som paa Friland, og *Kartoffelskimmel* (*Phytophthora infestans*). Om denne sidste skrives fra Landsgrav, at Sprøjtning med 1 pCt. Bordeauxvædske i de første Augustdage holdt Planterne friske og sunde, medens der paa et Bed med usprøjtede Planter fandtes en Del angrebne Frugter. Paa Agurkerne er noteret *Gummiflod* (*Cladosporium cucumerinum*), *Rudeplet* (*Cercospora melonis*) og *Gloeosporiose* (*Gloeosporium orbiculare*); endvidere har i Maanedens sidste Halvdel *Meldug* (*Oidium erysiphoides*) bredt sig stærkt paa de gamle Blade af Agurker og Græskar uden dog at anrette synderlig Fortræd paa de i Aar meget rigtbærende Planter.

Prydplanter. Fra Tystofte er tilsendt Planter af Alm. Solsikke med talrige Sklerotier af *Storknoldet Bægersvamp* (*Sclerotinia sclerotiorum*) i Stænglerne; Angrebet foraarsagede en pletvis Bortdøen og Solsikkerne i Marken. Fra Gartner H. Gleie, Farum, er modtaget Han- og Hunblomsterstande af Sukkermajs (Peep o' day) med store Svulster af *Majsbrand* (*Ustilago maydis*). Denne for Majs-kulturen højst skadelige Snylter, der ikke tidligere er bemærket i Danmark, kan angribe baade Blomster, Blade og Stængler, ja endog Lufttrødder af Majs. Smitten kan finde Sted ved Kornets Spiring, ligesom f. Eks. hos Dækket Bygbrand, men Angrebet rettes dog fortrinsvis mod de ganske unge Planter. Formeringen sker hovedsagelig ved en rigelig Knopcelledannelse.

Lyngby, i September 1917.

C. Ferdinandsen.

Frugttæer. Angreb af *Æble-Viklerens* Larve (*Carpocapsa pomonella*) er fortsat fra Juli. Alt for mange Steder lader man de „ormstukne“ Æbler ligge under Træerne, ligesom Fangbælter benyttes altfor lidt. I Ribe-Egnen er en stor Del af Frugterne angrebet af *Æblemøllets* Larve (*Argyrestia conjugella*). *Blomme-hvepsens* Larve (*Hoplocampa fulvicornis*) har været slem i Helsing- og Lyngby-Egnen; *Blommeviklerens* Larve (*Tortrix funebrana*) er ogsaa iagttaget nogle Steder, paa Lerchenborg har den gjort megen Skade, mest paa Sorten Washington.

Ringspinderens (*Gastropacha neustria*) „Ægmansjetter“ er iagttaget allerede først i August; i de hjem-søgte Egne (f. Eks. Præstø og Odsherred) ses der en Mængde (Hans Gram). „*Rødt Spind*“ (*Tetranychus telarius*) har bredt sig og ses ligesom i Juli overalt paa Træerne, hvoraf Følgen er, at mange Blade allerede er faldet af. *Mideskurv* (*Eriophyes pyri*) paa Pæretræer er iagttaget flere Steder; fra Sorø skrives, at det er ret almindeligt baade paa Blade og Frugter.

Bladlusene har heller ikke i denne Maaned bredt sig i særlig Grad, om de end ses ret almindeligt i Skud-spidsene særlig af Æble- og Kirsebærtræer; fra Ribe-Egnen skrives, at Angrebene har været ret betydelige. Flere Meddelere udtrykker deres Forbavselse over, at der er saa faa eller næsten ingen Bladlus paa Frugttæerne, særlig Blomme, i Aar, og forespørger, om det er en Følge af den strænge Vinter, eller der muligvis har været uheldige Vejrforhold for det sidste, æglæggende Hold af Bladlus. Rimeligvis maa Aarsagen søges i, at den usædvanlige Mængde i 1916 i sig selv har baaret Spiren til deres Undergang, med andre Ord: jo talrigere Bladlusene optræder, des større bliver ogsaa Mængden af deres Snyltre — saa vel Svampe som Insekter. Det er saaledes særlig gaaet ud over *Blommelusen* (*Hyalopterus pruni*), som i 1916 var til Stede i ganske overvældende Mængde. Ved Lerchenborg har *Ørentviste* (*Forficula auricularia*) været meget talrigt til Stede. Man har der paa Espalier-træer forsøgt at fange dem i hule Stængler af Skærplanter; „det viser sig“, skrives der, „at være udmærket, naar disse anbringes rigtigt; i én eneste Bjørneklostængel har vi en Gang fanget over Hundrede“.

Solsorten (*Turdus merula*) og *Drosler* (*T. musicus*) har ikke været saa slemme ved Frugttæerne, som de plejer — „de er endnu ikke færdige med Ribsene og har ikke begyndt paa Æblerne“, skrives der fra Giese-gaard, hvorimod *Støren* (*Sturnus vulgaris*) tog rigeligt for sig af de tidlige Kirsebær; „ogsaa den almindelige *Maage* (*Larus ridibundus*) har faaet Smag for dem“ (R. J. West).

Frugtbuſke. „*Stikkelsbærorm*“ (Larver af *Nematus ribesii* og *N. appendiculatus*) har heller ikke i denne Maaned gjort større Skade; Ribs- og Stikkelsbærbuskenes Blade er dog ret stærkt afribbede ved Olstrup, Melløse og paa Korsør-Skjelskør-Egnen (Hans Gram). Angreb af *Tæger* (*Calocoris*- og *Lygus*-Arter) har været meget iøjnefaldende saavel paa Træer og Buske som paa urteagtige Planter; ved Farum er saaledes Brombær-blade ødelagt af dem. Paa Lerchenborg har der paa Hassel (de tidlige Sorter) været stærkt Angreb af *Nødde-Snudebillen* (*Balaninus nucum*).

Fra Vejen klages der over, at Fuglene i flere Smaahaver ved Stationen sidste Vinter har taget mange af Knopperne paa Ribs- og Stikkelsbærbuskene, hvilket har givet sig til Kende ved et meget formindsket Bærudbytte og ved aabne Steder i Buskene.

Urtehaven. Ved Aarhus har den samme *Bladhvepselarve* (*Blennocampa geniculata*?), som gennemhullede Jordbærbladene i Juni, igen været paa Færde og gnavet Bladene stærkt. *Jordbærmiden* (*Tarsonemus fragariae*) arbejder fremdeles i Jordbærbedene, særlig de ældre; fra Farum nævnes Lakston Noble som en Sort, der særlig angribes. Ingen af de hidtil paa Statens plantepatologiske Forsøgsmark forsøgte Sprøjtevædske har vist sig virksomme, ikke en Gang 4 pCt. Svovlsyre: Bladene visner, men naar de nye kommer frem, er de atter fyldt med Mider.

Knoporme (*Agrotis segetum*) har fortsat deres Gnav og gjort megen Skade paa de fleste Køkkenurter: Kartofler, Gulerødder, Persillerødder, Ræddiker, Radiser, Bortfelder-Røer, Bladbæder, Sukkermajs, Løg, Porrer, Kaal. Paa Bregentved er al sent plantet Blomkaal ødelagt af dem; ved Landsgrav ødelægges de al Hovedkaal ved at gnave Gruber i Hovederne. Fra Sorø skrives: „Kun Indsamling synes at forslaa; paa solklare Formiddage, naar de nygnavede Blade begynder at „hænge“, kan man med lidt Øvelse let skrabe Larverne frem af Jorden“ (Hans Gram).

Kaalfluellarven (*Anthomyia brassicae*) har nogle Steder været slem, „ja rent ødelæggende, hvor der ikke er brugt Tjærekartonskiver“ (Thorsen), medens den andre Steder er optraadt ret sparsomt, saa at Forsøg med Kartonskiver ikke har givet noget Udslag (Hans Gram). Ved Løgstør har *Løgfluellarver* (*Anthomyia* sp.) været meget slemme. Ved Lyngby var der midt i Maaneden Angreb i udsaaede Gule Løg, medens Skallotter kun var lidt angrebet. Enkelte Steder har der været lidt Angreb af *Gulerodsfluens* Larve (*Psila rosae*); i Ribe-Egnen har der dog i den senere Tid været en Del ret stærke Angreb i Haverne.

Kaalmøllets Larve (*Plutella cruciferarum*) har nogle Steder været talrigt paa Færde i Kaalen; ved Tystofte har der saaledes været stærke Angreb i alle Kaalsorter. *Kaalormene* (*Pieris brassicae* og *P. rapae*) har fortsat det Angreb, der var begyndt ved Juli Maanedes Slutning, og har mange Steder fortæret al Slags Kaal. Ved Maanedens Slutning var Angrebet dog for en stor Del forbi, idet Larverne var døde af *Kaalormeskimmel* (*Entomophthora sphaerosperma*) eller af *Snyltehvepse*-Angreb (*Microgaster glomeratus*). Paa mindre Arealer er Afpilning af Larverne ikke uoverkommelig; ved Lyngby blev f. Eks. 1000 Planter gennemgaaet og de angrebne Planter rensat i Løbet af ca. 10 Minutter (H. Øhlens). Fra Bregentved meddeles, at Sprøjtning med Saltvand ikke har hjulpet, medens Paastrøning af Salt hjalp noget. Ved Farum er der uden Virkning prøvet Sprøjtning med Alun-Klorkalium-, Salt- og Sæbevand: det hænger, skrives der, ikke ved Bladene. *Kaaluglens* (*Mamestra brassicae*) Larve har flere Steder gnavet i Blomkaalshovederne.

Kaallusene (*Aphis brassicae*) har været uhyre talrigt til Stede og fortsat det i Juli Maaned begyndte Ødelæggelsesværk; det er gaaet ud over saa at sige al Slags Kaal, der enten er blevet helt ødelagt eller Udbyttet i hvert Tilfælde betydelig forringet. Ved Maanedens Slutning var Angrebet dels som Følge af Regnen, dels som Følge af Snyltehvepse- og Svampeangreb (*Empusa aphidis*) formindsket stærkt og paa sine Steder helt standset. Ligesom i Juli har der ogsaa været Bladlus-Angreb paa flere andre urteagtige Planter, bl. a. Agurker. I Farum er Porrerne flere Steder angrebet af *Porremøllets* Larve (*Acrolepia assectella*). Fra Svendborg meddeles, at Asparagus i Aar mere end sædvanligt er angrebet af *Asparagus-Billen* (*Crioceris asparagi*) og dens Larve.

Ørentvisten (*Forficula auricularia*) har flere Steder været meget slem ved Blomkaalen; fra Tystofte skrives dog, at den ikke har været nær saa slem, som den plejer at være; dette gælder særlig for Blomkaalens Vedkommende, der paa denne Tid plejer at være helt ødelagt af den.

København, den 11. August 1917.

Sofie Rostrup.

Vejledning
til
Forebyggelse af Sygdomme hos Haveplanter
i
Oktober og November Maaneder.

I Løbet af Efteraarsmaanederne bør man have sin Opmærksomhed henvendt paa saadanne Foranstaltninger, som tjener til at forhindre Haveplanternes Sygdomme i at komme igen ad Aare. Under Frugtplukningen maa alle syge Frugter fjernes af Træerne og ødelægges, ligesom syge, nedfaldne Blade — f. Eks. Æbleblade med Skurv, Ribsblade med Rust og Skivesvamp, Solbærblade med Filtrust, Hindbærblade med Hindbærrust etc. — maa sammenrives og ødelægges før Hensmuldringen. Aspargestop og gamle Hindbærskud afskæres og brændes.

I Køkkenhaven renses Jorden, naar Afgrøderne er indhøstet, for alle Planterester, hvori der kan findes Insekter og Insektyngel: Kaalstokke (Kaalfluelarver, Kaalgalle-Snudebillens Larve), Gulerødder, Persille- og Sellerirødder (Fluelarver og Pupper) Kartoffler (Smælderlarver). De indsamlede Planterester maa ikke kastes paa Møddingen eller paa Kompostbunken, men brændes eller graves dybt ned, hvis de ikke kan opfodres. Jorden dybgraves derefter. *Knoporme og Smælderlarver* opsamles ligeledes ved Optagningen af Rodfrugterne eller ved Efteraarsgravningen og tilintetgøres. Høns og Ænder kan yde god Hjælp ved Indsamlingen.

Inden Hengemningen frasorteres alle angrebne Frugter, Løg, Kartoffler, Gulerødder m. m.

Limbælter mod *Frostmaalere* paasættes hurtigst muligt, hvis det ikke allerede er gjort.

Nærmere Oplysninger meddeles af Hr. mag. scient. C. Ferdinandsen, Lyngby, og af Fru Mag. scient. S. Rostrup, Paludan Müllersvej 5, Kbhvn. V.

Statens plantepatologiske Forsøg.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Haveplanterne

fra

Statens plantepatologiske Forsøg.

XIII. September 1917.

Maanedens stærke Storme har anrettet megen Skade paa Frugttræerne. *Kærnefrugtskimmel* er usædvanlig udbredt, og *Filtrust* paa Solbær er meget almindelig. Det fugtige Vejr har begunstiget *Kartoffelskimmelens* Angreb paa Knoldene og paa Tomatfrugterne. En for Danmark ny Kartoffelsygdom, fremkaldt af *Kransskimmel*, er bemærket paa Fyn.

Kaalen har lidt meget under Følgerne af de stærke Angreb af *Kaallus* og *Kaalorme*, saa at den mange Steder er helt ødelagt.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt.

Der er for September Maaned 1917 indkommet 11 Beretninger, nemlig 4 fra Jylland, 6 fra Sjælland og 1 fra Bornholm.

Frugttræer. De stærke Storme har anrettet megen Skade i Haverne ved Nedblæsning af Frugten og Svidning af Løvet. Fra Aarhus skrives, at der paa een Dag faldt 750 kg Frugt ned i en Have paa 2 ha, og paa Lerchenborg gjorde Stormen den 15. megen Skade paa Frugttræerne trods rigeligt Læ. *Kærnefrugtskimmel* (*Monilia fructigena*) er usædvanlig udbredt, især paa Æbler; som de stærkest angrebne Sorter fremhæves Alexander, Cox' Pomona, Hawthornden og Signe Tillisch; ogsaa Bismarck ses angrebet. Fra Landsgrav skrives, at Sygdommen er værre end nogensinde før paa nedfaldne og nedplukkede Frugter; „af nedplukkede Alexanderæbler er der kun ganske faa Frugter, der ikke er plettede og ødelagte af *Monilia*, og selv paa et saa holdbart Æble som Filippa er en Del Frugter plettede. Det stærke Angreb paa nedplukkede Frugter skyldes antagelig den Omstændighed, at Svampen i Aar kom meget sent til Udvikling og var i fuld Kraft ved Frugtens Nedplukning“ (Hanne Knudsen). *Æbleskurv* (*Venturia inaequalis*) træffes kun paa Frugterne af de mest modtagelige Sorter; i det hele er Æblerne i Aar særdeles rene og smukt farvede. *Pæreskurv* (*Venturia pirina*) er noget mere udbredt, f. Eks. paa Frugterne af Herrepære, Louise bonne og Nelis d'hiver; ogsaa paa Kvistene kan der nu træffes Skurvsprækker. Fra Lerchenborg skrives om *Stenfrugtskimmelen* (*Monilia cinerea*), at den kun i ringe Grad angriber Svedskeblommer.

Frugtbuske. *Filtrust* (*Cronartium ribicola*) paa Solbær er særdeles almindelig; fra Bornholm skrives om denne Sygdom, at der er meget stærke Angreb paa Steder, der er en Mil fjernede fra Weymouthsfyr.

Køkkenurter. Den langvarige Regnperiode har flere Steder bragt Kaalhovederne, særlig Sommerhvidkaal og Spidskaal, til at revne. *Kaalens Brunbakteriose* (*Pseudomonas campestris*) er stedvis ondartet, særlig paa Blomkaal; i Landsgrav er de ydre Blade paa Vinterhvidkaalen ogsaa begyndt at plettes. Fra Jylland meldes om stærke Angreb af *Kaalbrok* (*Plasmodiophora brassicae*); saaledes skrives fra Skive, at der af 3000 Kaalplanter, udplantede paa lav, aldrig tidligere kultiveret Jord, kun udvikledes 6 Hoveder — Resten ødelagdes af Kaalbrok og maaske ogsaa af Larver (Lind). Sællerierne er ofte stærkt angrebne af *Bladpletsyge* (*Septoria api*); fra Landsgrav skrives, at kun meget tidligt udplantet Sælleri har holdt sig nogenlunde. *Bønnesyge* (*Colletotrichum lindemuthianum*) er vedblivende meget almindelig. Fra Farum skrives, at flere Bønnesorter i Maanedens Løb er helt ødelagte af *Storknoldet Bægersvamp* (*Sclerotinia sclerotiorum*). Om *Kartoffelskimmelen* (*Phytophthora infestans*) skrives fra Aarhus: „Den 9. September havde de sildige Sorter ca. 15 pCt. af Bladmassen tilbage; den 16. var al Top falden, undtagen hos Up to date af Langenæsstammen, der gennem flere Aar har vist sig haardfør og endnu havde en Del Blade. Af Knoldene hos Sharpes Victor var den 21. Septbr. 8–10 pCt. angrebne, betydelig flere end hos Juli; hos Æggeblomme var allerede omkring Midten af Maanedens Angrebsprocenten 15–20 (Kay Petersen). Fra Landsgrav meddeles: „Flere af Kartoffelsorterne (alle usprøjtede) havde mange Knolde angrebne af Skimmel, Æggeblomme ca. 60 pCt., Webbers tidlige ca. 25, Hammersmith ca. 8. Juli og Richters Imperator kun ganske faa“ (Hanne Knudsen). Udslaget for Sprøjtning med Bordeauxvædske har været meget stort; 2 Gange sprøjtede Kartoffler havde endnu ved Maanedens Udgang næsten helt grønne Blade. Paa ikke-sprøjtede Tomater har Kartoffelskimmelen anrettet meget stor Skade; flere Steder er over Halvdelen af Frugterne plettede og ødelagte. Fra Lyngby meddeles, at 2 Gange sprøjtede Tomater endnu ved Udgangen af Maanedens staar med friske Frugter, medens de usprøjtede næsten alle er ødelagte. *Fodsyge paa Kartoffler*, fremkaldt af *Kransskimmel* (*Verticillium albo-atrum*) er bemærket paa Fyn. Toppen visner ned, og ved Stængelens Grund fremkommer en hvidlig Skimmelbelægning; de underjordiske Stængeldele raadner ikke. Knoldene bliver faa og smaa; ved Gennemskæring viser de et Bælte af brunlige Prikker og Streger et Stykke under Overhuden. Da dette Angreb ikke tidligere er bemærket i Landet, bedes vore Medarbejdere i særlig Grad have deres Opmærksomhed henvendt derpaa og eventuelt indsende mistænkelige Knolde til nærmere Undersøgelse.

Prydplanter. Mange Træer og Buske har lidt Overlast af Maanedens stærke Storme. Fra Lerchenborg skrives saaledes, at Bladene paa de fleste Træer er visnede i Vindsiden, selv paa haardføre Arter som Bøg, Eg, Elm og Poppel (Dorph-Petersen). En Elmhæk, der var udsat for Vinden fra Storebælt, var ganske brunvissen og delvis afløvet — undtagen i Læ af et Par Halmstakke, hvor den endnu var grøn og tætløvet.

Lyngby, i Oktober 1917.

C. Ferdinandsen.

Frugttræer. Ved Bækkeskov har der hist og her været lidt Angreb af *Frugttræ-Bladhvepsens* Larve (*Eriocampoides limacina*). Paa Giesegaard har et gammelt — maaske hundredaarigt — Gravenstentræ ved Frugtplukningen vist sig fuldt af *Mideskurv* (*Eriophyes pyri*). I Landsgrav er Bladene paa en Del Espalier-Pæretæer ødelagt af »*Rødt Spind*» (*Tetranychus telarius*). Paa Bornholm er der iagttaget en Del »Ægman-sjetter« af *Ringspinderen* (*Gastropacha neustria*) paa Æbletræerne. Fra Giesegaard meddeles det, at der nu, til Trods for at der i Sommer hverken har været Bladlus eller Mariehøns-larver at se, nu er en stor Mængde *Marie-høns* (*Coccinella septempunctata*), og at mange af dem følger med ind i Frugtkælderene; sandsynligvis er de kommet fra Kaal eller Roer, hvor der de fleste Steder har været rigeligt af Lus, som nu er døde.

Solsorten (*Turdus merula*) har i Landsgrav udhulet mange Æbler og Pærer. Fra Giesegaard, hvor Sol-sorterne i Aar har været mindre talrige end sædvanligt, skrives, at de — efter en Skyttes Udsagn — døde under den strænge Frost i Vinteren 1916–17. De kom til Foderpladserne og aad Korn sammen med Fasanerne, men kunde næppe fordøje denne Føde; der fandtes i hvert Tilfælde mange døde (Riis).

Urtehaven. Flere Steder arbejder *Smælderlarver* og *Knoporme* (*Agriotes*- og *Agrotis*-Larver) i Kartoffelknoldene; fra Landsgrav skrives, at der ved Optagningen fandtes saa mange Knoporme som aldrig tidligere iagttaget. Ved Aarhus æder de sig ogsaa ind i Agurkerne. *Gulerodsfluens* Larve (*Psila rosae*) er fremdes optraadt meget sparsomt. Kaalen har lidt meget under Følgerne af de stærke Angreb af *Kaallus* (*Aphis brassicae*) og *Kaalorme* (*Pieris*-Arter), saa at den mange Steder er helt ødelagt. Ved Nykøbing Mors har man med Held anvendt Saltvand som Middel mod Kaalorme. Samme Sted er Bladene paa nogle Kartoffeltoppe paa flere Marker afnavet af en *Aftensværmerlarve* (*Sphinx* sp.).

Ved Aarhus æder *Snegle* (*Limax agrestis*) og *Mus* (*Arvicola agrestis*) Huller i Agurkerne. Fra Farum meddeles, at *Muldvarpene* (*Talpa europaea*), som man ikke har mærket meget til i den tørre Tid, nu er meget slemme i Bede og Græsplæner.

København, d. 8. Oktober 1917.

Sofie Rostrup.

Vejledning

til

Forebyggelse af Sygdomme hos Haveplanter

i

Maanederne November — April.

Efter Løvfald bør alle nedfaldne Blade og Frugter, samt de Frugter, der muligvis hænger tilbage i Træerne, fjernes eller nedgraves. Jorden omkring Træer og Buske dybgraves, for at Larver — især af *Bladhvepse* — der forpupper sig i Jorden, kan blive ødelagte. Alt Ukrud fjernes. Døde Aspargestoppe, afbaarne Hindbærstængler samt alle Rester af Kaal, Sellerier, Porrer, Bønner og andre Haveplanter bør aldrig blive paa Stedet om Vinteren; alt saadant maa enten brændes eller samles paa en Kompostdyngge allerede om Efteraaret og blandes godt med Kalk.

Naar denne Rengøring er færdig, bør man, saa snart som Vejret tillader det, foretage en Oversprøjtning af Stammer og Grene med en desinficerende Vædske, der kan dræbe de Snyltesvampe og Skadedyr, der findes udvendig paa Barken om Vinteren. Til dette Brug har man tidligere brugt en Opløsning af Blaasten (3 pCt. stærk). Bedre er dog en Svovlkalkvædske, der let kan tilberedes ved at blande 1 Vægtdeel af den i Handelen gaaende koncentrerede Svovlkalkopløsning med 8 Gange saa meget Vand. Begge disse Vædsker er imidlertid vanskelige at skaffe for Tiden, hvorfor man ofte henvises til at benytte andre og billigere Midler, der gør tilnærmelsesvis samme Nytte. Kalkmælk kan anbefales, blandet af 1 Vægtdeel god, fed læsket Kalk og 10 Vægtdele Vand. Anvendelig er ogsaa Natronhydratopløsning, der kan fremstilles ved at blande alm. Sæbesyderlud med alm. Vand; Sæbesyderlud indeholder sædvanlig 25 pCt. Natronhydrat og skal i saa Tilfælde blandes med 12 Gange saa meget Vand; dersom den er af anden Styrke, skal den blandes med saa meget Vand, at den færdige Vædske indeholder 2 pCt. Natronhydrat. Stærke Syrer kan ogsaa bruges, f. Eks. har en Blanding af 2 Vægtdele raa Svovlsyre og 100 Dele Vand vist sig at være nyttig mod *Stikkelsbærdræberen*.

Alle de nævnte Vædske skal bruges ublandede; de ødelægges aldeles ved at blandes indbyrdes og taaler som Regel heller ikke Tilsætning af andre Kemikalier. Dog bør der ved Foraarssprøjtningen til Svovlkalkvædsken sættes Blyarsenat — hvis det kan skaffes — og til Blaastensopløsningen Schweinfurtergrønt, hvor der er Grund til at vente Angreb af Larver, f. Eks. af *Frostmaalere og Knopviklere*. Sprøjterne skal skylles godt ud straks efter Afbenyttelsen. Blaastensopløsningen maa ikke komme i Berøring med Jern eller Zink, Svovlkalkvædsken ikke med Kobber. Natronhydrat opløser Oliemaling og Gummistempler.

Alle Æble-, Pære-, Blomme-, Kirsebær-, Fersken- og Aprikostræer bør sprøjtes hver Vinter, tillige Stikkelsbærbuske, Roser og Vin samt de unge Lindetræer og Vildlinger i Planteskolerne. Dersom Barken er besat med *Kommalus, Skjoldlus, Bladlus* eller *Æg af Rødt Spind og Stikkelsbærmider*, bør man foretrække Svovlkalkvædske, dersom den kan skaffes, fordi den er den mest insektdræbende af alle de nævnte Vædske.

Oversprøjtningen foretages i stille og frostfrit Vejr. Dersom det ikke lykkes at faa den udført først paa Vinteren, kan den opsættes til tidligt paa Foraaret, lige indtil Knopperne begynder at briste. I ældre, forsømte Haver, hvor Træerne er stærkt mosgroede, vil det være nyttigt at sprøjte to Gange i Løbet af Vinteren.

Mod *Ferskentærernes Blæresyge* og *Pæretærernes Mideskurv* skal Sprøjtningen foretages netop naar Knopskællene viger fra hinanden og Knopperne begynder at briste, men dog inden Bladene begynder at folde sig ud (ca. 1ste Maj); begge disse Angreb kan bekæmpes enten med den nævnte Svovlkalkvædske eller med Lysol (1 Vægtdele Lysol blandet med 9 Dele Vand). Sprøjtning paa dette Tidspunkt med Svovlkalkvædske synes ogsaa at have nogen Virkning paa *Bladloppeæg*; bedre er dog Frugttrækarbolineum.

Ægmasser af *Penselspinderen, Ringspinderen* og muligvis andre Sommerfugle afplukkes og tilintetgøres.

Limbælterne efterses et Par Gange om Ugen og renses for visne Blade, *Frostmaalershanner* o. a., der for Hunnerne kan danne en farbar Vej over Limen; ny Lim paasmøres, saa snart den gamle ikke er tilstrækkelig klæbrig, eller den gamle smøres ud med en Spatel, hvis der har dannet sig en Hinde paa den — en Forholdsregel, der i Aar er af endnu større Vigtighed end ellers, da de bedste Sorter af Larvelim ikke har været til at faa, og de, der er taget i Brug i deres Sted, enten er mindre klæbrige eller er tilbøjelige til at løbe ned ad Træerne. Hvis Bælterne har trukket sig sammen og ikke slutter fuldstændig om Stammerne, sættes nye paa.

Limringene tages af i Januar og tilintetgøres sammen med de Skadedyr, der muligvis har søgt Skjul under dem. Hvis der findes Æg nedenfor Limringene, paasættes ny inden Klækningen for at hindre Larverne i at krybe op ad Stammerne.

Fangbælterne aftages henimod Vinterens Slutning og brændes eller dyppes i kogende Vand. Stammen børstes og renses, hvor Bælterne har siddet, da der ofte her sidder indspundne *Æbleviklerlarver*.

Februar og Marts er den heldigste Tid at tilse de kræftsyrge Frugttræer; Saarene renses godt ud med en Kniv og smøres med varm Stenkulstjære, Blaastensopløsning eller anden desinficerende Vædske; samtidig afskæres alle de tynde Grene med Kræftskaar eller med døde Spidser, og Snitfladen smøres ligeledes. Tillige bør de kræftsyrge Frugttræer og alle Stenfrugttræer, der lider af Gummiflod, tilføres en rigelig Mængde Kalk (10,000 kg pr. ha) og Superfosfat (400 kg pr. ha hvert Aar).

Forinden Kaalfrø og Sellerifrø saaes i Drivbænkene, bør Jorden desinficeres med Formalin eller Ophedning (se Gartner-Tidende 9/5 1916) for at hindre Angreb af *Kaalbroksvamp* og *Selleriskurv* paa de unge Planter, to særdeles smitsomme Sygdomme, der ofte fra smittet Drivbænkjord slæbes med de unge Udplantningsplanter ud i Haverne. Formalindesinfektion foretages ved at blande 1 kg Formalin med 40 kg Vand til hver 4 m² Jordoverflade (= 40 □ Fod). Efter at Jorden og Vædsken er blandede godt, dækker man Jordoverfladen med Glas eller Træ for at holde paa Formalindampene, efter 24 Timers Forløb tages Dækket af og Jorden luftes godt i henvend 10 Dage, inden den tilsaas. Sellerifrøene selv afsvampes af Hensyn til *Selleriernes Bladpletsyge* (*Septoria apii*) ved at styrtes ud i en Vædske, der er tilberedt af 100 Gram Formalin og 40 kg Vand; svømmende Frø afskummes, og Vædsken hældes fra efter 4 Timers Forløb. Frøene kan efter denne Behandling udsaaes straks eller henlægges til Tørring.

Nærmere Oplysninger meddeles af Hr. mag. scient. C. Ferdinandsen, Lyngby, og af Fru Mag. scient. S. Rostrup, Paludan Müllersvej 5, Kbhvn. V.

Statens plantepatologiske Forsøg.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Haveplanterne

fra

Statens plantepatologiske Forsøg.

XIV. Oktober 1917.

Det fugtige Vejrlig har i stor Udstrækning bragt Kaalhovederne til at revne og gjort dem tilbøjelige til Stokløberdannelse. Et ondartet Angreb af *Kåalens Bladpletsyge*, der omfattede alle Hvidkaalsplanter paa en 2 ha stor Mark, er iagttaget paa Sjælland.

Vognsmørelse — uden Iblanding af Tjære, der bevirker, at Smørelsen tørrer ind — og en hjemmelavet Larvelim »Nr. 4«*) har ved Lyngby allerede fanget mange *Frostmaalerhunner*.

*) 700 g Træ tjære varmes i en Gryde og tilsættes under stadig Omrøring 900 g Harpiks og derefter 500 g brun Sæbe og 300 g Tran. Denne Larvelim løber — ligesom Vognsmørelsen — ned ad Stammerne, men begge holder sig godt klæbrige. Se iøvrigt Artiklen »Larvelim« i »Haven« den 1ste Oktober 1917.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt.

Der er for Oktober Maaned 1917 indkommet 7 Beretninger, nemlig 2 fra Jylland og 5 fra Sjælland.

Frugtbuske. Fra Tystofte er tilsendt Frugstængler af Hindbær med *svulstformede Kallusdannelse*, som sandsynligvis skyldes Overmaal af Kvælstofnæring. Den tidligere omtalte »*Hendersonia-Hindbær*syge» (hvis Aarsagssammenhæng ued en *Hendersonia*-Art dog er meget usikker, og som derfor hellere efter det karakteristiske Sygdomsbillede kan kaldes *Hindbærrenes Stængelsyge*) er iagttaget saa at sige overalt og paa talrige Sorter; fra Giesegaard skrives: »Sygdommen har bredt sig stærkt i det fugtige Efteraar, begunstiget ved, at Bærhøsten trak længe ud — og Beskæringen derfor ogsaa» (Riis).

Køkkenurter. Som Følge af det fugtige Efteraarsvejr har Hvidkaalen (og anden Hovedkaal) været tilbøjelig til at revne og til at danne Stokløbere. Fra Aarhus skrives, at Hovedkaal med *Kaalbrok* (*Plasmodiophora brassicae*) ikke sætter Hoveder af Værdi, da de i Oktober Maaned omtrent ikke har haft nogen Vækst. Et meget ondartet Angreb af *Kaalens Bladpletsyge* (*Mycosphaerella brassicicola*) er iagttaget nær Lyngby. Paa en Mark, ca. 2 ha stor, med Amager Vinterhvidkaal var ikke en eneste Plante fri for Angrebet, omend dette var værst paa en lavere liggende, sortmuldet Del af Marken. Her var næsten alle Yderbladene affaldne og fuldstændig misfarvede — gulvisne med talrige, store, brune Pletter eller helt graaviolette — af Svampens Angreb, men ogsaa paa de yderste af de hoveddannende Inderblade fandtes violetbrune Svampepletter i større eller mindre Antal. Paa de stærkest angrebne Partier af Marken var Svampepletterne paa de endnu fastsiddende Blade saa talrige, at Hvidkaalen fik et næsten rødkaalsagtigt Udseende. Angrebet kom pludseligt, sidst i September, og bredte sig med rivende Hastighed; dets Ødelæggelse af Yderbladene har naturligvis skadet Kaalens Assimilationsvirksomhed paa det føleligste, ja nærmest standset dens Vækst. Et saa heftigt Angreb af denne Svamp synes meget sjældent og indtræffer aabenbart kun under særlige ydre Forhold. — Mod *Selleriernes Bladpletsyge* (*Septoria apii*) har, som bekendt, Afsvampning af Frøet vist sig som et virksomt Middel; herom skrives fra Beder, at to Sæt Frø af det samme Parti, hvoraf det ene var afsvampet, det andet ikke, gav henholdsvis overvejende sunde og overvejende syge Planter. Angrebet af *Kartoffelskimmel* (*Phytophthora infestans*) paa Knoldene er meget fremtrædende, især paa den stærkt modtagelige Æggeblomme; paa Giesegaard var over Halvdelen af denne Sort syge, og fra Præstøegnen er tilsendt meget ondartet angrebne Knolde, med Oplysning om, at 90 pCt. af hele Avlen havde dette Udseende.

Prydplanter. *Syrenerens Bladpletsyge* (*Heterosporium syringae*) har i det fugtige Efteraar vist sig næsten overalt og stedvis ret ondartet.

Lyngby, i November 1917.

C. Ferdinandsen.

Frugttræer. Ved Lyngby saas de første *Frostmaalerhunner* (*Cheimatobia boreata*?) ca. 20. Oktober i Limringene: Bælter af Vogns mørelse — uden Tilsætning af Tjære (ved en saadan tørrer Smørelsen ind) — og hjemmelavet Lim „Nr. 4“ har fanget mange Hunner — den sidste flest — og har, selv om Smørelsen løber ned ad Stammerne, holdt sig meget godt; i et Bælte af Vogns mørelse, der ikke var rørt siden Paasætningen d. 2. Oktbr., optaltes der saaledes 62 Hunner. Ogsaa i Bælter med „Kruses Larvelim“ er der fanget en Del. I Fangbælter, paasat midt i August, blev der ved en Undersøgelse d. 20. Septbr. fundet nogle Larver af *Æblevikleren* (*Carpocapsa pomonella*) (H. Øhlers).

Ved Tystofte er der under den afskallende Bark og i alle Revner og Sprækker paa Frugttræer iagttaget Tusindvis af *Tæger* (*Lygus pratensis* og *L. calmi*, særlig den første). Fra Farum meddeles, at der i enkelte Æbler er fundet Larvegange af *Rønnebærmøllet* (*Argyrestia conjugella*).

Solsorten (*Turdus merula*) har været slem flere Steder: Ved Aarhus har den ædt Paradisæblerne, ved Kærehave har den hakket i de halvmodne Æbler og Pærer. Fra Randers klages der over, at den hjem søger al Slags Bærfrugt; „der burde“, skrives der, „finde en Indskrænkning Sted af dens Fredningstid“ (Nielsen Munthe). Ved Giesegaard er Solsorterne endnu ikke talrige; desværre „er *Musvitterne* (*Parus major*) og andre *Mejser* (*Parus*-Arter) samt *Gærdesmutterne* (*Troglodytes parvulus*) og *Fluesnappere* (*Muscicapa*) heller ikke talrige, hvorfor man kan vente talrige Insektangreb“. „Man maa“, sluttet der, „have Opmærksomheden henvendt paa Fodring af *Mejserne* i stræng Frost“ (Riis).

Frugtbuske. *Mus* (rimeligvis *Mus musculus*) er ved Aarhus slemme Nøddespisere: „om Natten bortføres alle de Nødder, som blæser ned. De færdes desuden paa Buskenes tyndeste Grene og gnaver Nødder af“ (Kay Petersen).

Køkkenurter. Ved Aarhus er der i Begyndelsen af Maaneden iagttaget Angreb af *Løgfluen* (*Anthomyia* sp.): „Porrerne kærneraadner. Larverne er store og bearbejder hele det hvide Skaft“ (Kay Petersen). I Gulerødder er der iagttaget lidt Angreb af *Gulerødsfluens* Larve (*Psila rosae*). Paa Amager-Karotter er der ved Lyngby iagttaget *Bladlus* paa Rødderne; de fine Rødder er helt hviduldede af deres Vokstraade (H. Øhlers). Fra Randers hedder det i Modsætning til Meddelelser fra andre Steder (se Beretningen for September), at Kaalplanterne hurtigt overvandt Skaden, foraarsaget af de svære Luseangreb, da disse brat standsede.

Andre Planter. *Harer* (*Lepus europaeus*) begynder ved Aarhus at trænge ind i Haverne; foreløbig æder de Nellikerne. Fra samme Sted skrives der, at Storm har knækket svære Grene paa Lancetbladet Pil og paa Poppel; Brudstederne var gennemhullede af *Rødormen* (Larven af *Cossus ligniperda*).

*) Omtalt i Artiklen „Larvelim“, „Haven“, 1. Oktbr. 1917.

København, d. 9. November 1917.

Sofie Rostrup.

Rettelse til Aargang 1917.

Det i August-Oversigten om *Sellerirust* (*Puccinia apii*) meddelte har, efter senere modtaget Indberetning, vist sig at skulle refereres til *Selleriernes Bladpletsyge* (*Septoria apii*).